

EMERGOS

*Checklist voor de inrichting van
bedrijfsnoodorganisaties*

EMERGOS®

Checklist voor de inrichting van bedrijfsnoodorganisaties

Uitgave van TNO Arbeid, KIWA en NIBRA

EMERGOS®, Checklist voor de inrichting van bedrijfsnoodorganisaties

Deze publicatie is te bestellen bij TNO Arbeid.

Fax 023 554 93 94
E-mail receptie@arbeid.tno.nl
Prijs € 23 excl. BTW

Rapport nr. 7486/1520055/VOR/STM
ISBN-nummer 90-6743-852-9

© Tweede druk februari 2003

Druk PlantijnCasparie Heerhugowaard

<i>Informatie:</i>	TNO Arbeid Polarisavenue 151 Postbus 718 2130 HS Hoofddorp T 023 554 93 93 F 023 554 93 94 e-mail: j.vdvorm@arbeid.tno.nl	KIWA Sir W. Churchill-laan 273 Postbus 70 2280 AB Rijswijk T 070 414 44 82 F 070 414 45 80 e-mail: rob.guffens@kiwa.nl	NIBRA Kemperbergerweg 783 Postbus 7010 6801 HA Arnhem T 026 355 24 00 F 026 351 50 51 e-mail: n.rosnuller@nibra.nl
--------------------	---	--	--

Alle rechten voorbehouden

Behoudens de uitzondering door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden of een namens hen gemachtigde niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op gehele of gedeeltelijke bewerking. De rechthebbenden of een namens hen gemachtigde zijn met uitsluiting van ieder ander onherroepelijk gemachtigd de door derden verschuldigde vergoeding voor kopiëren, als bedoeld in art. 17, lid 2 Auteurswet 1912 en in het KB 20 20-6-1974 (Stb 351) gewijzigd bij KB 23-8-1985 (Stb 471) ex art. 16 b Auteurswet 1912 te innen en/of daartoe in en buiten rechten op te treden.

Toepassing van dit document en het daarin beschreven instrument, evenals van de naam EMERGOS® en het daarbij behorende beeldmerk is uitsluitend toegestaan voor gebruik in de eigen organisatie. Commerciële toepassingen en gebruik door externe adviseurs, auditors en hiermee gelijk te stellen personen en organisaties is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de rechthebbenden of de namens deze gemachtigde en onder de aan deze toestemming verbonden voorwaarden.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding voor het ontwikkelen van EMERGOS	5
1.2	Het doel van EMERGOS	5
1.3	Uitgangspunten van EMERGOS	5
1.4	Opzet van EMERGOS	7
2	Reikwijdte van EMERGOS	10
3	Toepassing van EMERGOS	13
3.1	Model bedrijfsnoodorganisatie	13
3.2	Checklist	13
3.3	Noodorganisatie beoordelen	14
4	EMERGOS Checklist	17
5	Relevante regelgeving	49
6	Verantwoording	51
7	Index	52
8	Begrippenkader	54
9	Lijst gebruikte afkortingen	57
10	Adressen samenstellers instrument	58
<i>Bijlage 1</i>	Lijst in instrument genoemde documenten, registraties e.d.	59
<i>Bijlage 2</i>	Tabel quick scan bedrijfsnoodorganisatie	61
<i>Bijlage 3</i>	Tabel samenhang EMERGOS Checklist bedrijfsnoodorganisatie, ISO 9001:2000 EN ISO 14001:1996	62

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het ontwikkelen van EMERGOS

De noodzaak van een effectieve bedrijfsnoodorganisatie is door de actualiteit van Volendam, Enschede, New York en andere ongevallen opnieuw benadrukt. Ook grote storm- en regenschade in 2002 maken de noodzaak van een herstelplan actueel. Een goede bedrijfsnoodorganisatie voorkomt veel menselijk leed, bedrijfs- en maatschappelijke schade bij ongevallen en calamiteiten. Effecten van ongevallen en calamiteiten worden beperkt en de afloop ervan kan worden beheerst. Diverse wetten en regels eisen van bedrijven dan ook een effectieve noodorganisatie. Ook het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO) kent aan het bedrijfsnoodplan een belangrijke rol toe. Bedrijfsnoodorganisaties zijn van belang voor vele soorten organisaties variërend van productie- en vervoerbedrijven tot ziekenhuizen.

Toch bestond er tot op dit moment in Nederland (buiten de petrochemische industrie) geen instrument dat het opzetten en evalueren van bedrijfsnoodorganisaties ondersteunt. Tegen deze achtergrond heeft TNO Arbeid in het kader van het TNO-programma Maatschappelijke veiligheid het initiatief genomen om samen met KIWA en NIBRA een instrument te ontwikkelen dat geschikt is voor het opzetten, evalueren en verbeteren van bedrijfsnoodorganisaties (BNO). EMERGOS, Emergency preparedness en response georganiseerd en safe, dekt het hele bereik van bovengenoemde wetten en gebruikt de term bedrijfsnoodorganisaties. De inhoud van EMERGOS is in de tabel van hoofdstuk vier beschreven.

1.2 Het doel van EMERGOS

EMERGOS heeft tot doel een instrument te bieden om bedrijfsnoodorganisaties op te zetten of te verbeteren, dat toepasbaar is voor bedrijven en organisaties die bij ongevallen en calamiteiten te maken hebben met een groot risico voor zowel de eigen werknemers en derden (zoals omwonenden, reizigers, bezoekers, gasten en deelnemers) als voor de continuïteit van de bedrijfsvoering. Het TNO-programma Maatschappelijke veiligheid heeft in 2001 op initiatief van TNO Arbeid opdracht gegeven voor dit instrument. Als doelgroep kan worden gedacht aan bedrijven met externe risico's, vervoer- en transportbedrijven, ziekenhuizen, bouwondernemingen en bedrijven of organisaties waar grote groepen personen van circa 50 of meer bijeen zijn (werknemers of publiek), die aan een risico opleverende activiteit zijn blootgesteld. Zie hiervoor ook hoofdstuk twee. Met EMERGOS heeft een bedrijf de mogelijkheid om de beoordeling van de noodorganisatie te objectiveren, de werking daarvan transparant te maken en aan te tonen hoe aan eisen is voldaan.

1.3 Uitgangspunten van EMERGOS

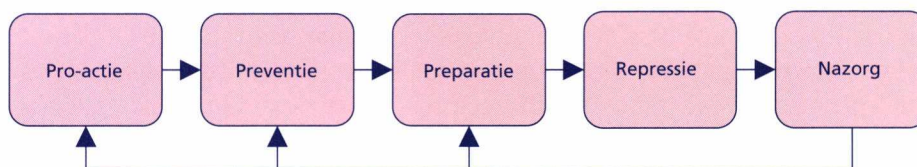
Uitgangspunt van EMERGOS is de visie dat de bedrijfsnoodorganisatie ingebed dient te zijn in het management van het bedrijf. De bedrijfsnoodorganisatie regelt zowel interne als externe relaties. De effectiviteit van de bedrijfsnoodorganisatie wordt immers niet alleen bepaald door de kwaliteit van de eigen bedrijfshulpverlening en bedrijfsbrandweer maar ook door de samenwerking met hulpverleningsdiensten.

Een tweede uitgangspunt van EMERGOS is het concept van de veiligheidsketen. Hiermee wordt bedoeld: alle stappen die nodig zijn om tot een doelmatige aanpak van de bestrijding van ongevallen en calamiteiten te komen. De stappen die tijdens de veiligheidsketen ondernomen worden, zijn impliciet of expliciet meegenomen in EMERGOS.

Dit zijn:

- **Pro-actie.** Dit houdt in: het wegnemen van structurele oorzaken van incidenten ter voorkoming van het ontstaan daarvan. Het gaat dus om risicoanalyse en het bestrijden van gevaar aan de bron. Pro-actie is alleen impliciet in EMERGOS meegenomen. Het wordt verondersteld geborgd en uitgevoerd te zijn in het bredere veiligheidsmanagementsysteem.
- **Preventie.** Dit betreft: het treffen van maatregelen om ongevallen en calamiteiten te voorkomen of de mogelijke gevolgen daarvan te verminderen. Aangenomen is dat preventieve technische, organisatorische en gedragsmaatregelen geborgd zijn in het bredere veiligheidsmanagementsysteem. In EMERGOS zijn daarvan slechts die preventieve voorzieningen genoemd welke van direct belang zijn bij een noodsituatie zoals detectie, alarmering, ontruimingssignalering en dergelijke.
- **Preparatie.** Dit houdt in: de voorbereiding door de bedrijfsnoodorganisatie op de vervulling van haar functies tijdens ongeval- en calamiteitenbestrijding. Een voorbeeld van preparatie is het simuleren van een ongeval in een oefeningsituatie.
- **Repressie.** Hiermee worden alle (uitvoerings-) maatregelen en procedures bedoeld die in het kader van ongeval- en calamiteitenbestrijding noodzakelijk zijn om de gevolgen van een ongeval of calamiteit te beperken, en te bestrijden. Het gaat dus om de daadwerkelijke bestrijding van incidenten, zoals het blussen van een brand.
- **Nazorg.** Onder nazorg vallen: alle activiteiten die na beëindiging van de ongeval- en calamiteitenbestrijding door het bedrijf worden uitgevoerd om blijvende gevolgen bij personen te beperken, alsmede evaluatie van het optreden van de bedrijfsnoodorganisatie. Denk hierbij aan zaken als traumaopvang, personeelsbegeleiding, juridisch onderzoek en evaluatie. Herstel maakt in het kader van de veiligheidsketen deel uit van de nazorg en omvat alle activiteiten die een bedrijf onderneemt om na een ongeval/calamiteit de bedrijfsvoering weer terug te brengen tot een normaal niveau, zoals het opstarten van bedrijfsprocessen, het repareren van faciliteiten, bodem- en watersanering et cetera.

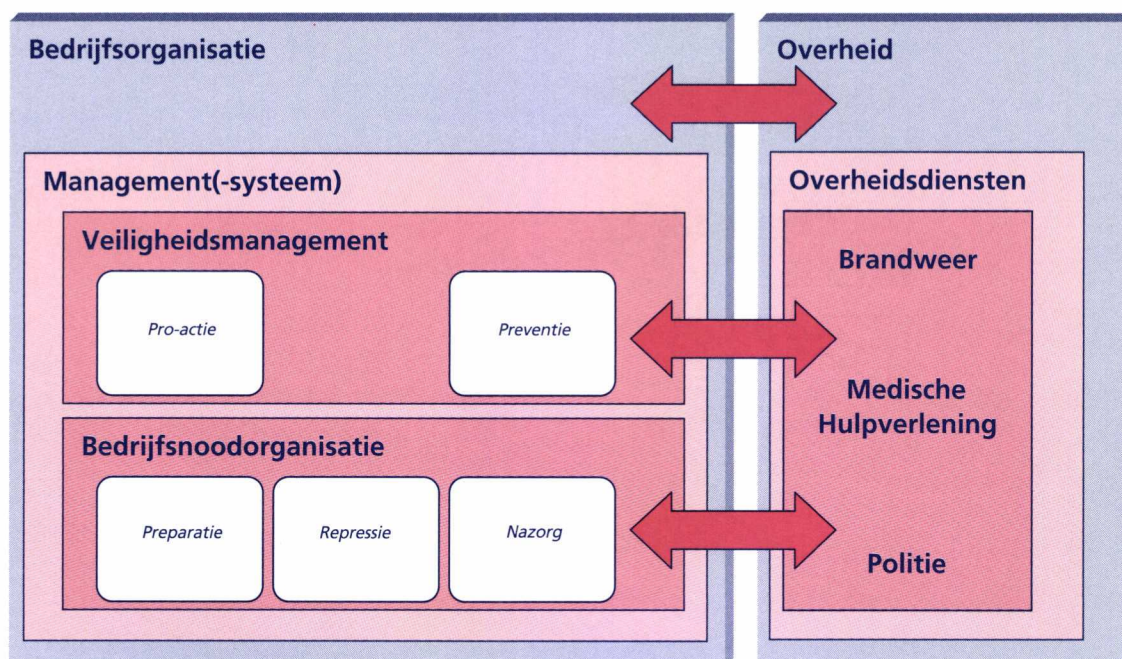
Pro-actie en preventie worden dus met name impliciet meegenomen in EMERGOS. Alleen de voor de bedrijfsnoodorganisatie meest relevante elementen zijn expliciet genoemd en uitgewerkt. Wanneer pro-actie en preventie evenwel nog niet door een bedrijf zijn ingebed in de bedrijfsvoering, dient hieraan los van EMERGOS afzonderlijk aandacht te worden besteed. Ter verduidelijking volgt hieronder een visuele weergave van de veiligheidsketen. In EMERGOS worden de stappen van de veiligheidsketen als uitgangspunt genomen, voor zover zij binnen betreffende organisatie ondernomen kunnen worden. Er wordt dus wel aandacht besteedt aan bijvoorbeeld het belang en de inhoud van contact met (overheids-) hulpdiensten, maar welke stappen deze (overheids-) hulpdiensten zelf moeten ondernemen, wordt buiten beschouwing gelaten.

Figuur 1 De veiligheidsketen

Om de veiligheidsketen binnen het bedrijf te kunnen borgen, moet de bedrijfsnoodorganisatie zijn verankerd in de beleidsvoering van het bedrijf. Tevens moeten keuzes worden gemaakt ten aanzien van maatregelen voor de beheersing en de bestrijding van ongevallen/calamiteiten. Dit betekent management commitment op hoog niveau in de organisatie en verankering van de bedrijfsnoodorganisatie in de verantwoordelijkheid van het lijnmanagement. Elke schakel van de veiligheidsketen vraagt om communicatie en samenwerking met hulpverleningsorganisaties, zoals brandweer, medische hulpverlening en politie, door:

- Goed overleg over bijvoorbeeld inzet-, aanvals- en noodplannen;
- Uitwisseling van informatie over risico's;
- Voorbereiding op ongevallen/calamiteiten;
- Samenwerking bij oefeningen en daadwerkelijke ongevallen.

Figuur 2 Bedrijfsnoodorganisatie: samenwerking op niveau van organisatie, veiligheidsmanagement en uitvoering

In figuur 2 worden de uitgangspunten van EMERGOS schematisch weergegeven. De schakels van de veiligheidsketen zijn te zien en tevens wordt duidelijk gemaakt welke verbanden er zijn tussen het bedrijf en externe organisaties. Ook wordt duidelijk dat de bedrijfsnoodorganisatie ingebed dient te zijn in het managementsysteem van de organisatie.

1.4 De opzet van EMERGOS

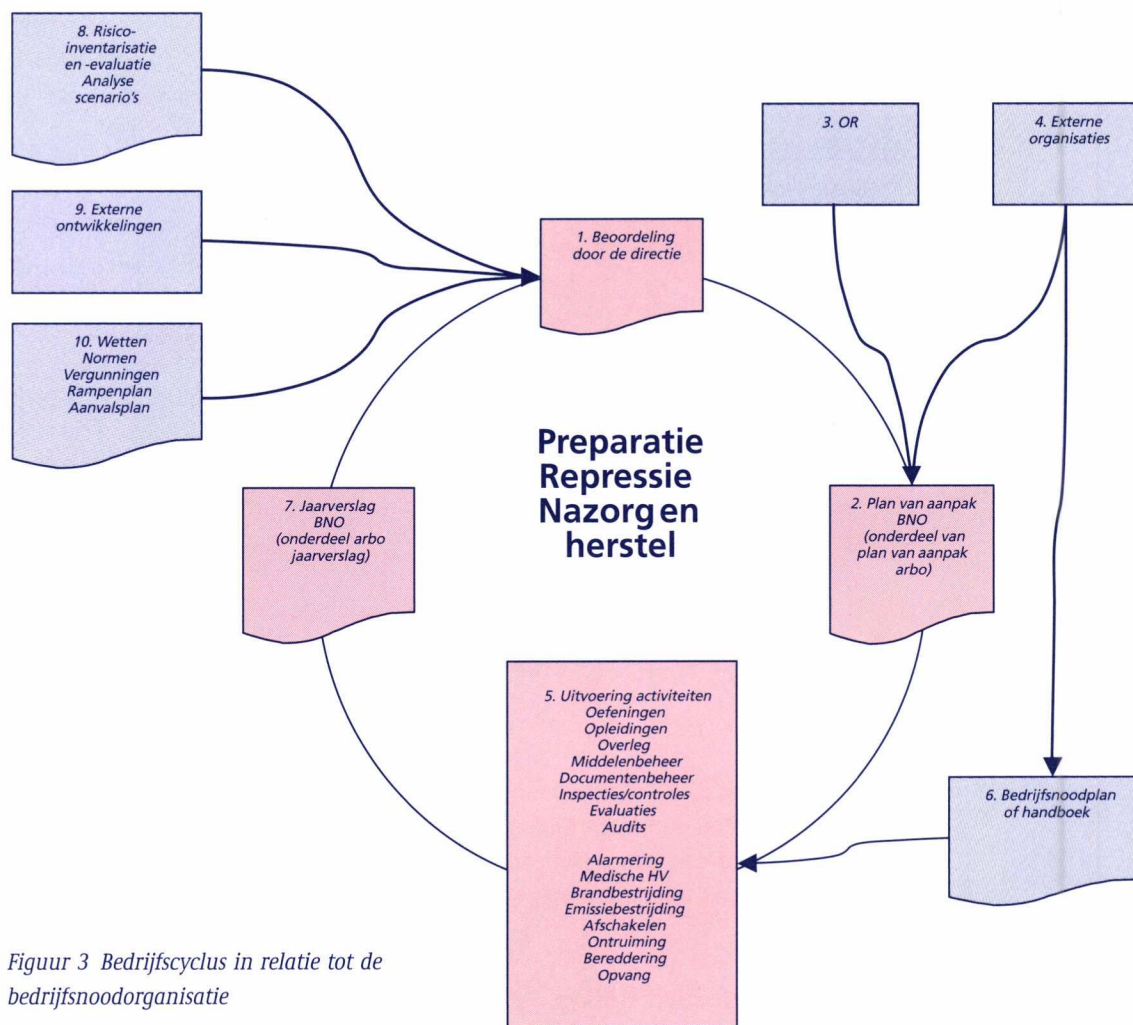
EMERGOS volgt de ervaring met het beheersen van andere aspecten van de bedrijfsorganisatie, zoals milieu- en arbozorg. Het hebben van een bedrijfsnoodorganisatie wordt in dergelijke systemen alleen genoemd als vereiste, maar een verdere uitwerking daarvan ontbreekt. EMERGOS beoogt deze leemte op te vullen.

In EMERGOS wordt uitgegaan van een gesloten managementcyclus naar het voorbeeld van de ISO 14001 (norm voor milieuzorgsysteem) en OHSAS 18001 (richtlijn voor arbozorgsysteem). Reden hiervoor is dat beide richtlijnen:

- Sturen op een gesloten beleidscyclus (zie hieronder);
- De analyse van risico's van het bedrijfsproces als uitgangspunt nemen;
- Een systematische beheersing van veiligheidskritieke bedrijfsactiviteiten voorop stellen;
- Continue bewaking van de effectiviteit van de veiligheidsprestatie van het bedrijf beoogen en streven naar mogelijke verbetering.

Deze principes zijn behalve in de ISO 14001 en de OHSAS 18001, ook terug te vinden in: Arbo-Informatieblad 1 (Arbo- en verzuimbeleid), kwaliteitsnormen (onder andere ISO 9000 serie), Nederlandse Praktijkrichtlijn 5001, Model voor arbozorgsysteem en dergelijke. Certificatieschema's die in Nederland zijn ontwikkeld zoals Arbocert en Safetycert gaan eveneens van deze opzet uit.

De hoofdstructuur van EMERGOS is volgens genoemde managementcyclus opgezet. Daarin zijn de schakels van de veiligheidsketen in EMERGOS ondergebracht, te weten preparatie, repressie en nazorg. De stap pro-actie is opgenomen in de eerste hoofdonderwerpen te weten: Belevingsvorming, en Risicoanalyse en plan van aanpak. Preventie is gedeeltelijk uitgewerkt in het onderdeel Voorzieningen. Voor de inhoudsopgave van EMERGOS wordt u verwezen naar Tabel 1, hoofdstuk vier (pagina 17).

Figuur 3 Bedrijfscyclus in relatie tot de bedrijfsnoodorganisatie

De primaire en ondersteunende processen die in de bedrijfsnoodorganisatie worden vervuld, staan centraal. Afhankelijk van het moment in de ontwikkeling van de bedrijfsnoodorganisatie waarop EMERGOS wordt ingezet, zal een risicoanalyse de start zijn voor de inrichting van de bedrijfsnoodorganisatie. Met het plan van aanpak wordt dan de volgende fase van de beleidscyclus ingezet.

Sleutelement van een eenmaal draaiende beleidscyclus is de periodieke beoordeling door de directie (1). De frequentie van deze beoordeling is afhankelijk van de complexiteit en de dynamiek van de bedrijfsnoodorganisatie. Het plan van aanpak (2) bevat de activiteiten voor de komende periode voor het in stand houden en verbeteren van de bedrijfsnoodorganisatie. De OR (3) en de externe instanties (4) zoals gemeente en brandweer worden betrokken bij het tot stand komen van het plan van aanpak en het bedrijfsnoodplan. Indien het bedrijf beschikt over een (veiligheids-) managementsysteem kunnen daarin de activiteiten op het gebied van preparatie, repressie, herstel en nazorg worden geborgd. De activiteiten (5) zoals gepland in het plan van aanpak worden uitgevoerd conform het bedrijfsnoodplan (6) of handboek van het managementsysteem en daarbij ondersteund door het eventueel aanwezige (veiligheids-) managementsysteem. Het bedrijfsnoodplan en/of handboek worden bijgesteld op grond van de ervaringen bij het uitvoeren van activiteiten (5), identificatie van nieuwe risico's en dergelijke (8). De activiteiten worden geregistreerd, geëvalueerd en samengevat in een jaarverslag (7). Tezamen met een beoordeling van de actualiteit van de risicoanalyses (8), externe ontwikkelingen (9) en de stand van wetgeving en plannen van gemeente, hulpverleners en dergelijke (10) bepaalt de directie het beleid voor een komende periode en worden zo nodig nieuwe plannen gemaakt. Het bijhouden en het bepalen van de impact op de bedrijfsnoodorganisatie van inzichten in nieuwe risico's, maatschappelijke ontwikkelingen, eisen van externe instanties en overige informatie hebben een eigen plaats in het instrument.

Het plan van aanpak en het jaarverslag kunnen deel uitmaken van de arbobeleidscyclus en door diverse managementsystemen worden gevolgd.

Toegesplitst op EMERGOS kunnen de volgende stappen worden onderscheiden:

- 1 Formuleren van uitgangspunten (Beleidsvorming);
- 2 Beleidsontwikkelingen vaststellen (Beleidsvorming);
- 3 Risicoanalyse en plan van aanpak van activiteiten op bedrijfsniveau opstellen (Planvorming);
- 4 Uitvoeren van maatregelen gericht op beheersing van de veiligheidsketen (Ondersteuning en Uitvoering);
- 5 Monitoren (o.a. audits) van de bedrijfsactiviteiten die gekoppeld zijn aan de bedrijfsnoodorganisatie (Controle en corrigerende maatregelen);
- 6 Periodiek terugblikken en door middel van beoordeling door directie een verbeterprogramma inzetten (Beoordeling).

In EMERGOS is geprobeerd om aansluiting te vinden op de in het bedrijfsleven bestaande regelingen. Hierdoor is het mogelijk tot een integrale benadering van alle activiteiten te komen die nodig zijn voor een bedrijfsnoodorganisatie, zie figuur 3 en 4. Dit betekent bijvoorbeeld dat procedures, plannen alsmede vastlegging van taken en verantwoordelijkheden opgenomen kunnen zijn in bijvoorbeeld het KAM-systeem of het veiligheidsmanagementsysteem. Dit zal per organisatie afhangen van de mate waarin dergelijke systemen tot ontwikkeling zijn gekomen. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling van EMERGOS een nieuw aspectsysteem te introduceren maar wel om alle activiteiten die van belang zijn voor de effectiviteit van de bedrijfsnoodorganisatie op een rij te zetten. Zie ook paragraaf 3.1 en 3.3.

Algemeen

1. Algemeen
*Bedrijfsnoodorganisatie
systematisch georganiseerd*

Sturend niveau

2. Beleidsvorming
*2.1 Strategische doelen
2.2 Beleidsuitgangspunten*

3. Risicoanalyse en plan van aanpak
*3.1 Inventarisatie en beoordeling risico's
3.2 Herkenning nieuwe risico's
3.3 Bijhouden ontwikkelingen
3.4 Plan van aanpak*

9. Beoordeling door directie
*9.1 Jaarverslag
9.2 Beoordeling effectiviteit bedrijfsnoodorganisatie*

Ondersteunend niveau

**4. Ondersteunende maatregelen
bedrijfsnoodorganisatie**
*4.1 Organisatie en verantwoordelijkheid
4.2 Samenwerking
4.3 Opleidingsplan
4.4 Communicatie intern
4.5 Communicatie extern
4.6 Beheer documenten en gegevens
4.7 Onderhoud middelen en voorzieningen
4.8 Voorzieningen*

8. Controle en corrigerende maatregelen
*8.1 Inspecties
8.2 Ongevallenonderzoek
8.3 Registraties
8.4 Audit*

Uitvoerend niveau

5. Preparatie
*5.1 Inrichting repressieve organisatie
5.2 Inzetbaarheid leden bedrijfsnoodorganisatie
5.3 Inzetbaarheid middelen
en voorzieningen
5.4 Noodvoorzieningen
5.5 Oefenprogramma
5.6 Leren van oefeningen
5.7 Testen middelen*

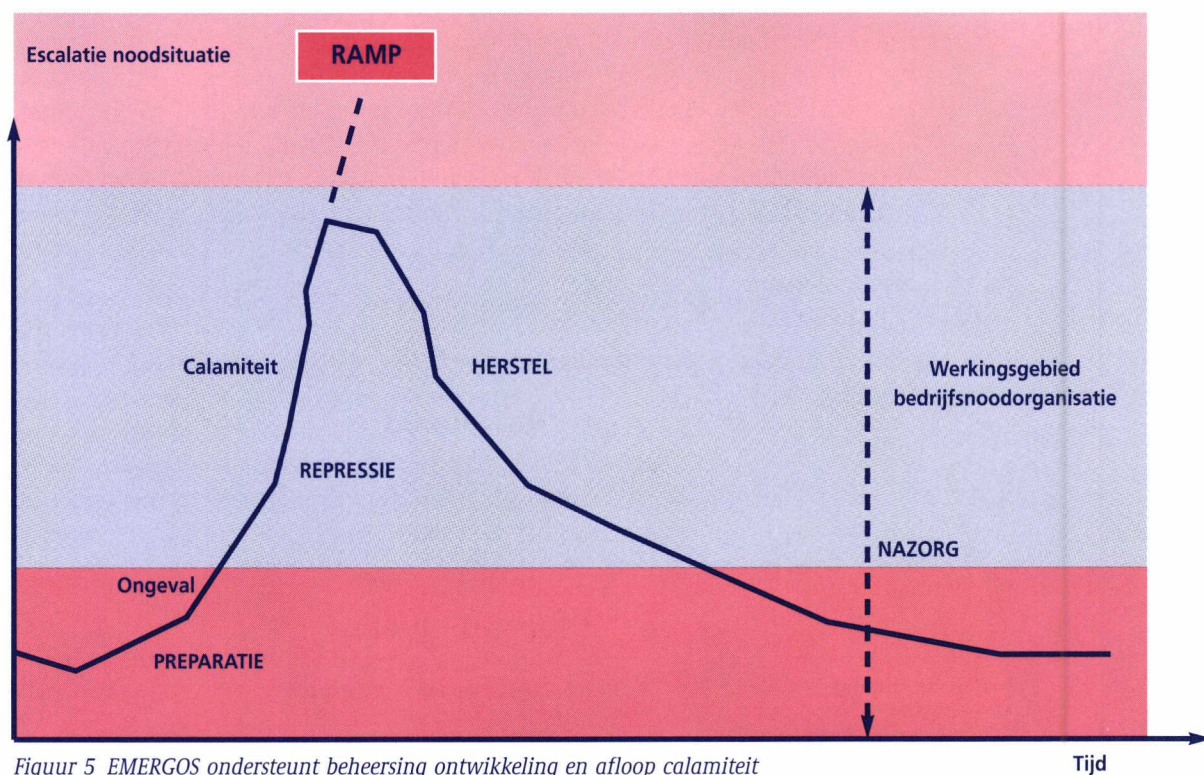
6. Repressie
*6.1 Inwerking stellen bedrijfsnoodorganisatie
6.2 (Bedrijfs-) procesbeheersing
6.3 Bedrijfsnoodplan
6.4 Communicatie tijdens ongeval/calamiteit*

7. Nazorg en herstel
*7.1 Nazorg
7.2 Herstel
7.3 Evaluatie optreden bedrijfsnoodorganisatie*

Figuur 4 Activiteiten EMERGOS gerangschikt naar sturing, ondersteunende en uitvoerende processen.
De nummers verwijzen naar de hoofdonderwerpen van EMERGOS

2 Reikwijdte van EMERGOS

EMERGOS richt zich op het beoordelen van die aspecten en elementen van organisaties die bijdragen aan, of voorwaarde zijn voor het kunnen reageren op bedrijfsnoodsituaties. Zie figuur 5. Het is vooral gericht op het bestrijden en beheersen van de gevolgen van ongevallen/calamiteiten die een risico vanuit het bedrijf zelf vormen voor veiligheid van personen in en buiten het bedrijf.

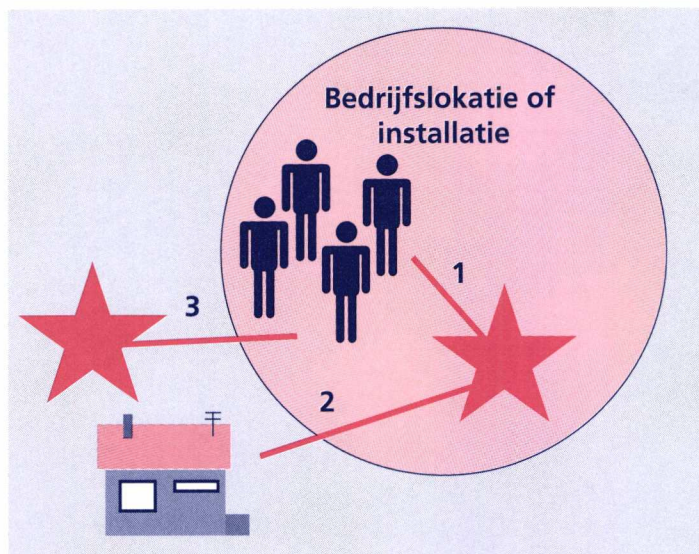
Figuur 5 EMERGOS ondersteunt beheersing ontwikkeling en afloop calamiteit

EMERGOS gaat in op zowel externe risico's als interne risico's, zie figuur 6. Met interne risico's worden die risico's bedoeld, die ontstaan binnen de organisatie en invloed hebben op de eigen bedrijfsvoering en mogelijk op derden, zoals klanten, reizigers en omwonenden. Een voorbeeld van een intern risico is een explosie binnen een bedrijf waarbij eventueel omwonenden getroffen worden. Met externe risico's worden risico's bedoeld waar het bedrijf zelf geen invloed op kan uitoefenen, maar die wel een gevaar vormen voor het bedrijf en mogelijk de omgeving van het bedrijf. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een neerstortend vliegtuig.

Door beide typen risico's te betrekken in EMERGOS en de voorbereiding op bedrijfsnoodsituaties niet te beperken tot mogelijke ongevallen met gevaarlijke stoffen, is de reikwijdte van EMERGOS op vergelijkbare risiconiveaus uitgebreider dan die van het BRZO (uitsluitend gevaarlijke stoffen).

De reikwijdte van EMERGOS kan de volgende noodsituaties omvatten:

- Ongevallen, botsingen of ontsparingen;
- Brand/explosie intern (met of zonder gevaarlijke stoffen);
- Emissies gevaarlijke stoffen;
- Uitbraak van voor de mens schadelijke organismen;
- Ongecontroleerde bewegingen van massa's;
- Bommelingen en andere criminele dreiging;
- Bijzondere weersomstandigheden: storm, wateroverlast et cetera;
- Uitval energie-, communicatienetwerken en overige utiliteitsvoorzieningen;
- Ongevallen/calamiteiten door externe factoren: ongeval bij buurbedrijven, neerstortend vliegtuig et cetera.

*Figuur 6 Interne en externe risico's:
1 risico's voor personen in het bedrijf,
2 risico van het bedrijf voor de omgeving,
3 risico's van buiten het bedrijf.*

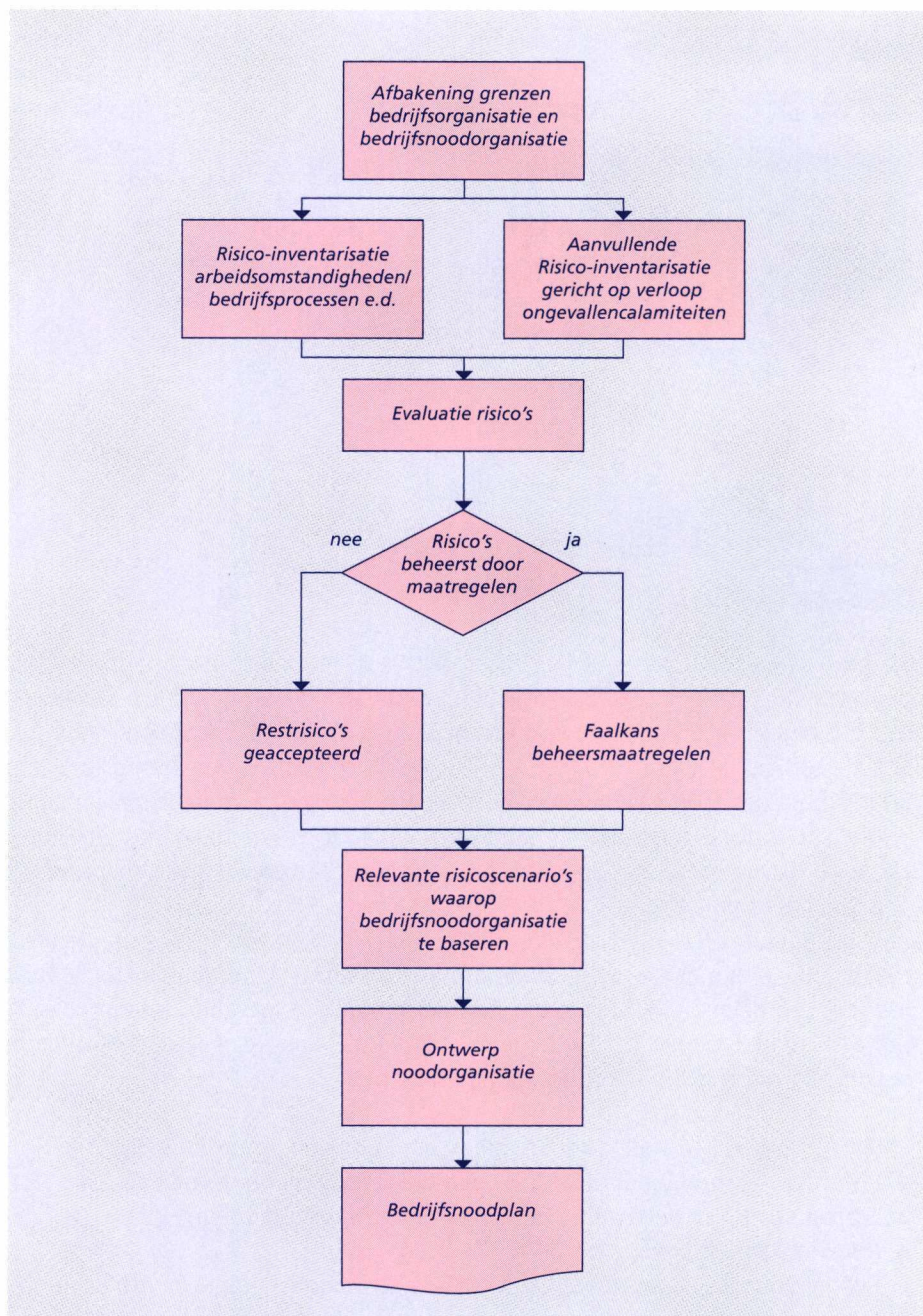
Risicoanalyses zijn dus een belangrijke basis voor het bedrijfsnoodplan, zie figuur 7. Het bedrijfsnoodplan dient gebaseerd te zijn op de risico's die niet afgedekt worden door maatregelen van het bedrijf (bijvoorbeeld externe oorzaken zoals een trein- of verkeersongeval of criminele activiteiten (bommelding e.d.)) en op risico's die overblijven als gevolg van de faalkans van een bedrijfsinstallatie. De risicoanalyse dient bovendien aandacht te schenken aan risico's die tijdens en na een ongeval/calamiteit kunnen ontstaan voor werknemers, gasten, hulpverleners et cetera. Naast de risicoanalyse zijn diverse interne en externe vereisten van toepassing op de bedrijfsnoodorganisatie.

In verschillende wetten worden bedrijven aangesproken als eigenaar of gebruiker. Er worden regels gesteld aan de bedrijfsnoodorganisatie en de werking daarvan. Ook kunnen deze wetten indirect van belang zijn in verband met de rollen bij ongevallen/calamiteiten van overheden, hulpverleningsorganisaties en dergelijke. EMERGOS dekt de werkingssfeer van een aantal belangrijke wetten. Zie hoofdstuk 5, pagina 49.

EMERGOS is bedoeld voor de volgende typen bedrijven en organisaties:

- Productie- en opslagbedrijven met een risico voor de omgeving;
- Transport en vervoersbedrijven (metro, trein, bus en dergelijke);
- Bouwondernemingen;
- Beheerders van knooppunten van verkeersstromen (stations, luchthavens en dergelijke);
- Exploitanten of beheerders van ruimten waarin sprake is van een bepaalde mate van groepsbeheersing. Bijvoorbeeld ruimten waar grote groepen mensen verblijven, passeren of samenkomen zoals stadions, universiteiten, theaters, gezondheidsinstellingen, ziekenhuizen en dergelijke;
- Exploitanten of beheerders van ruimten waar beperkt beheersbare groepen bijeen zijn. Bijvoorbeeld warenhuizen of winkelcentra, pretparken, horecagelegenheden en dergelijke.

Daarnaast kan EMERGOS ook inzetbaar worden gemaakt voor diverse andere organisaties.

Figuur 7 Risico-inventarisatie en - evaluatie is basis bedrijfsnoodplan

Voor alle toepassingen van EMERGOS geldt dat de gebruiker zich een goed beeld dient te vormen van de specifieke bedrijfsprocessen van het bedrijf waarvan de bedrijfsnoodorganisatie wordt onderzocht en de risico's die maatgevend zijn voor de bedrijfsnoodorganisatie. Wordt EMERGOS in de toekomst structureel voor een bepaalde branche of type organisatie ingezet, dan is een verbijzondering mogelijk in de vorm van EMERGOS aanvullende documenten. EMERGOS leent zich ook voor projectmatig georganiseerde activiteiten op locatie zoals grote evenementen en grote bouwprojecten. Gezien het tijdelijke karakter van deze activiteiten, zal dan een selectie van vragen beantwoord dienen te worden. (Aan het begin van hoofdstuk 4 pagina 17 is een overzicht gegeven om welke vragen het gaat.)

3 Toepassing van EMERGOS

EMERGOS kan op verschillende manieren worden toegepast:

1. Als model en referentiekader voor het opzetten van bedrijfsnoodorganisaties (zie 3.1);
2. Als instrument voor het beoordelen van een moment in het ontwikkelproces van een bedrijfsnoodorganisatie, bijvoorbeeld als nulmeting (zie 3.2 en 3.3);
3. Als auditchecklist ten behoeve van interne of externe auditors van bedrijven en instellingen (zie 3.2 en 3.3);
4. Als auditchecklist voor autoriteiten (zie 3.2 en 3.3);
5. Als evaluatieinstrument bij het evalueren van een zich voorgedane noodsituatie (waar ging het fout en waar heeft de organisatie niet aan voldaan?) (zie 3.3).

Voor een quick scan met betrekking tot de kwaliteit van de bedrijfsnoodorganisatie kan de tabel op pagina 61 worden benut. Voor een diepgaand onderzoek is de checklist van EMERGOS te gebruiken, zie volgend hoofdstuk.

3.1 Model bedrijfsnoodorganisatie

EMERGOS biedt een handreiking bij het opzetten van een bedrijfsnoodorganisatie door:

- Een structuur te bieden die gebaseerd is op een gesloten managementcyclus;
- Beheersmaatregelen op basis van een risicoanalyse als uitgangspunt te nemen;
- Inzichtelijk te maken voor welke risico's en op basis van welke eisen het bedrijf een noodorganisatie moet inrichten;
- Een lijst te bieden waarin de relevante elementen van een bedrijfsnoodorganisatie zijn opgenomen.

De ervaringen die het bedrijf al heeft met de ontwikkeling van kwaliteitszorg en milieuzorg kunnen worden ingezet bij het opzetten van een bedrijfsnoodorganisatie. Afhankelijk van de ontwikkeling die het bedrijf hierin heeft gemaakt, kunnen de in EMERGOS benoemde organisatorische elementen en procedures ingepast worden in de zorgsystemen voor kwaliteit, milieu, arbo of veiligheid die al in de organisatie aanwezig zijn.

3.2 Checklist

EMERGOS is in de vorm van een checklist opgezet en kent de volgende beoordelingsstructuur:

1. Hoofdonderwerp:
 - Onderwerp;
 - Eisen
 - Mustvraag. Een mustvraag betreft een gedrags-, technische-, of organisatorische maatregel die noodzakelijk is om tot een effectieve bedrijfsnoodorganisatie te komen. Een mustvraag moet daarom per se positief beantwoord worden en moet door middel van verificatie aangetoond kunnen worden. Alle mustvragen samen geven een minimaal en elementair niveau van de bedrijfsnoodorganisatie aan.
 - Vraag die overige kwaliteiten bedrijfsnoodorganisatie beschrijft.
2. Verificatiepunt, ofwel tastbare elementen van de bedrijfsnoodorganisatie zoals documenten of feitelijkheden geconstateerd in gesprekken of bij waarnemingen tijdens bezoek op de locatie.
3. Beoordelingsaspect:
 - Gedocumenteerd, op papier of in elektronische vorm;
 - Georganiseerd, in de praktijk.
4. Toelichting en referenties.

De hoofdonderwerpen zijn naar analogie met de hoofdstukken van de ISO 14001 norm voor milieuzorg ingevuld. De mustvragen zijn door de samenstellers van het instrument vastgesteld op basis van eisen vanuit de regelgeving en hun gezamenlijke visie op wat vanuit de stand van techniek minimaal vereist is. EMERGOS gaat dan ook uit van een integrale beoordeling van de gehele systematiek van een bedrijfsnoodorganisatie. Om het geheel overzichtelijk te houden, zijn voor bepaalde begrippen en wetten afkortingen gebruikt. Voor de betekenissen hiervan wordt u verwezen naar de tabel met afkortingen in hoofdstuk 9.

3.3 Noodorganisatie beoordelen

Een beoordeling kan worden uitgevoerd door deskundigen van het bedrijf of een externe organisatie.

De beoordeling van de bedrijfsnoodorganisatie kent globaal de volgende stappen die, afhankelijk van de toepassing van EMERGOS (zie begin van hoofdstuk 3), kunnen worden ingezet:

1. Afbakening van de reikwijdte;
2. Onderzoek van bedrijfsdocumentatie;
3. Interviews met verantwoordelijke directie, managementlijn, sleutelpersonen en uitvoerenden van de bedrijfsnoodorganisatie, technische diensten, personeelsvertegenwoordiging;
4. Bedrijfsronddgang en waarneming beoordelaar;
5. Eindoordeel.

De interviews kunnen zo worden voorbereid dat selecties van de vragen uit EMERGOS kunnen worden gemaakt die toegespitst zijn op de functie van de te interviewen persoon in het kader van de bedrijfsnoodorganisatie. Alle interviews tezamen dienen minimaal de mustvragen af te dekken. Alle mustvragen samen geven immers een minimaal en elementair niveau van de bedrijfsnoodorganisatie aan.

Bedrijven kunnen voor de beoordeling van de bedrijfsnoodorganisatie ook de ervaring benutten die in het kader van kwaliteits-, milieu-, veiligheids- en/of arbozorgsystemen is opgedaan. Omdat EMERGOS de milieu- en veiligheidszorgsystematiek volgt, kan het onderzoek informatie putten uit beleid, procedures en dergelijke die ofwel zijn opgenomen in genoemde systemen (bijvoorbeeld de handboeken) dan wel speciaal op schrift zijn gesteld in het kader van de bedrijfsnoodorganisatie. Een bedrijfsnoodplan en aanhangende deelplannen zijn daarvoor belangrijke bronnen evenals instructies, checklisten, opleidings- en oefenplannen en dergelijke.

Bij het beoordelen van de bedrijfsnoodorganisatie met behulp van EMERGOS kan per vraagpunt worden vastgesteld of:

1. Voldaan is aan het vereiste in EMERGOS, score: voldoet (bijvoorbeeld ✓);
2. Niet voldaan is aan het vereiste in EMERGOS, score: een tekortkoming (bijvoorbeeld ○);
3. Een opmerking nodig is die beschrijft welk commentaar de beoordelaar heeft bij het te scoren item (bijvoorbeeld □).

Beoordeling van het aspect documentatie (voor zover documentatie is vereist) en het in de praktijk georganiseerd zijn (zie kolommen midden in instrument), leveren daarmee een totaalbeeld van het functioneren van de bedrijfsnoodorganisatie. De beoordeling is gebaseerd op een oordeel van de auditors. De constatering worden genuanceerd met opmerkingen afhankelijk van het doel van de audit en hoe formeel deze wordt uitgevoerd.

Op basis van de tekortkomingen kunnen de volgende eindoordelen worden vastgesteld:

1. De bedrijfsnoodorganisatie voldoet. Aan alle hoofdonderwerpen wordt voldaan (alle systeemelementen werken), er is aan alle mustvragen voldaan en aan 80% van de overige vragen.
2. De bedrijfsnoodorganisatie voldoet aan de minimale eisen. Aan alle mustvragen is voldaan, maar aan de overige eisen is niet of niet voldoende voldaan. Dit is bijvoorbeeld het geval als documentatie onduidelijk is of ontbreekt of wanneer het systeem onvoldoende diepgang heeft.
3. De bedrijfsnoodorganisatie voldoet niet aan minimale vereisten. Het gaat daarbij om vele ook ernstige tekortkomingen die leiden tot dringend advies tot verbetering. Dit is bijvoorbeeld het geval als een hoofdonderwerp (systeemelement) op geen enkele wijze aan vereisten voldoet of omdat niet wordt voldaan aan de mustvragen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de bedrijfsnoodorganisatie op papier goed gedocumenteerd en doeltreffend lijkt, terwijl uit oefeningen blijkt dat de bedrijfsnoodorganisatie niet volgens plan functioneert. Ook dan is een dringend advies nodig. Het gaat dan om tekortkomingen die leiden tot aanvullende tekst waardoor duidelijk wordt waar de tekortkoming betrekking op heeft en wanneer die, afhankelijk van de ernst, moeten worden opgelost.

Overige bevindingen worden genoteerd in de vorm van opmerkingen. Dit betreft bijvoorbeeld documentatie die niet voldoet op minder essentiële onderdelen, referenties en opsommingen in documentatie die verouderd zijn en dergelijke. Directe actie zal in die gevallen niet noodzakelijk zijn.

Afhankelijk van de soort audit en het doel ervan kunnen aanvullende opmerkingen worden gemaakt. Het doel van de audit en de wijze van rapporteren dienen voorafgaand aan de audit te worden vastgesteld.

Afhankelijk van het doel van de audit dient een beoordeling bij voorkeur door een deskundig persoon (o.a. met audittraining) te worden gedaan.

4 EMERGOS checklist

De checklist voor de inrichting van de bedrijfsnoodorganisaties is volgens tabel 1 opgebouwd. Deze tabel kan ook als quick scan van de bedrijfsnoodorganisatie worden benut, zie bijlage 2.

Tabel 1; overzicht hoofdonderwerpen en onderwerpen EMERGOS

Hoofdonderwerp	Onderwerp	Pagina
1. Algemeen	1.1 Noodorganisatie systematisch georganiseerd *	18
2. Beleidsvorming	2.1 Strategische doelen *	19
	2.2 Beleidsuitgangspunten *	20
3. Risicoanalyse en plan van aanpak	3.1 Inventarisatie en beoordeling risico's *	21
	3.2 Herkenning van nieuwe risico's	23
	3.3 Bijhouden van ontwikkelingen, wettelijke en andere eisen	23
	3.4 Plan van aanpak (inclusief verbeterprogramma)	24
4. Ondersteunende maatregelen bedrijfsnoodorganisatie	4.1 Organisatie en verantwoordelijkheid *	26
	4.2 Samenwerking *	28
	4.3 Opleidingsplan sleutelpersonen in de bedrijfsnoodorganisatie	30
	4.4 Communicatie intern *	31
	4.5 Communicatie extern *	31
	4.6 Beheer van documenten en gegevens *	32
	4.7 Onderhoud middelen en voorzieningen	33
	4.8 Voorzieningen *	34
5. Preparatie	5.1 Inrichting repressieve organisatie *	35
	5.2 Inzetbaarheid leden bedrijfsnoodorganisatie *	35
	5.3 Inzetbaarheid middelen en voorzieningen *	35
	5.4 Noodvoorzieningen *	36
	5.5 Oefenprogramma(*)	37
	5.6 Leren van oefening en training	38
	5.7 Testen middelen	39
6. Repressie	6.1 In werking stellen bedrijfsnoodorganisatie	40
	6.2 (Bedrijfs-) procesbeheersing in noodsituaties *	40
	6.3 Bedrijfsnoodplan *	41
	6.4 Communicatie tijdens ongevallen/calamiteiten *	43
7. Nazorg en herstel	7.1 Nazorg medewerkers *	45
	7.2 Herstel bedrijfsproces	45
	7.3 Evaluatie optreden bedrijfsnoodorganisatie	45
8. Controle en corrigerende maatregelen	8.1 Inspecties *	46
	8.2 Ongevallenonderzoek *	46
	8.3 Registraties *	46
	8.4 Audit	47
9. Beoordeling door directie	9.1 Jaarverslag	48
	9.2 Beoordeling effectiviteit bedrijfsnoodorganisatie	48

N.B. De onderwerpen die met een * zijn gelabeld, zijn indicatief voor organisaties met een projectmatig karakter. Het zal mede van de duur van het project afhangen of al deze vragen van toepassing zijn. De overige vragen zijn voor hen niet of in mindere mate van belang.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
1 Algemeen					
1.1 Noodorganisatie systematisch georganiseerd					
1.1.1 Is de preventie, preparatie, repressie, nazorg en herstel bij ongevallen/calamiteiten als geheel systematisch georganiseerd?	Organigram bedrijf en Beschrijving (veiligheids-) managementsysteem/ handboek en Elementen samenhangend georganiseerd.	ja			De bedrijfsnoodorganisatie is onderdeel van het totale Veiligheidsmanagementsysteem. Systematisch georganiseerd houdt in: <ul style="list-style-type: none"> ■ alle nodige maatregelen getroffen; ■ implementatie van maatregelen gevorderd; ■ de werking is aantoonbaar; ■ aan minimale eisen is voldaan en ■ er is sprake van onderlinge samenhang van de maatregelen (elementen). <i>BRZO 5 (veiligheidsbeheerssysteem)</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
2 Beleidsvorming					
2.1 Strategische doelen					
2.1.1	Is het beleid expliciet gericht op pro-actie, preventie, preparatie, repressie, nazorg en herstel van ongevallen/calamiteiten?	Beleidsverklaring t.a.v. bedrijfsnoodorganisatie en plan van aanpak (pva)	ja		Beleidsverklaring t.a.v. bedrijfsnoodorganisatie kan deel uitmaken veiligheidsbeleid. Het beleid beschrijft uitgangspunten voor het te bereiken prestatieniveau van de bedrijfsnoodorganisatie. <i>BRZO 5-1, 5-2 (veiligheidsbeheersysteem, maatregelen + document)</i>
2.1.2	Is de reikwijdte van de bedrijfsnoodorganisatie vastgelegd?	Risicoanalyse en Beleidsverklaring en Bedrijfsnoodplan	ja		Behalve uit de risicoanalyse kan de reikwijdte verder worden afgeleid uit de volgende documenten: <ul style="list-style-type: none"> ■ Vergunningen om bedrijf te mogen uitoefenen of gebouw te mogen benutten (bijvoorbeeld gebruiksvergunning of milieuvergunning); ■ Bedrijfsnoodplan met details reikwijdte en motivatie uitsluitingen.
2.1.3	Is beleid gericht op continue verbetering?	Beleidsverklaring of managementcyclus in managementsysteem en plan van aanpak	ja		Continue verbetering is expliciet uitgangspunt voor beleid. Een beschrijving van de beleidscyclus kan zijn opgenomen in het kader van een managementsysteem. Zie ook paragraaf 1.4 met beschrijving beleidscyclus. <i>AW 3 (vluchtmaatregelen), NPR 5001 (arbozorg), ISO 14001 (milieu)</i>
2.1.4	Is er sprake van top management commitment?	Goedkeuring bedrijfsnoodplan en Verslag directiebeoordeling	ja		Toont Raad van Bestuur of directielid betrokkenheid bij bedrijfsnoodorganisatie door: <ul style="list-style-type: none"> ■ Ondertekening beleidsverklaring; ■ Betrokkenheid directie zichtbaar in uitvoering BNO; ■ Inzet adequate middelen om beleid op alle niveaus te verwezenlijken; ■ Agendering BNO-zaken in directie-/managementteam.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties	
Onderwerp						
Eisen	Verificatiepunt					
2.2 Beleidsuitgangspunten						
2.2.1	Heeft het bedrijf beleid voor de bestrijding van ongevallen/calamiteiten prioriteiten gesteld m.b.t. bescherming van mensen, milieu en bedrijfsvoering?	Plan van aanpak en Beleidsverklaring en Risicoscenario's en Bedrijfsnoodplan				Van belang is dat bij de opbouw van de bedrijfsnoodorganisatie en procedures voor de bestrijding van ongevallen/calamiteiten, de prioriteiten vaststaan t.a.v. bescherming mens, milieu- en bedrijfsbelangen. Daarnaast is het noodzakelijk om criteria voor opschaling van ongeval naar verschillende niveaus van de calamiteit vast te leggen.
2.2.2	Heeft het bedrijf aantoonbaar middelen toegekend aan de ontwikkeling en instandhouding van de bedrijfsnoodorganisatie?	Budget				Er dient een financieel budget te zijn voor de uitvoering van het plan van aanpak en de instandhouding van de BNO. Ook voor het verbeterprogramma dient budget vrijgemaakt te worden. Voor oefeningen en voor activiteiten van sleutelpersonen in het kader van de BNO moet tijd en geld vrijgemaakt worden. De functies van de sleutelpersonen moeten worden opgenomen in functieomschrijvingen.
2.2.3	Zijn concrete beleidsdoelen gesteld t.a.v. de ontwikkeling en prestatie van de BNO?	Beschrijving van de beleidsdoelen				Beleidsdoelen dienen SMART geformuleerd te zijn, d.w.z.: <ul style="list-style-type: none"> ■ Specifiek; ■ Meetbaar; ■ Aantrekkelijk en aantoonbaar; ■ Realistisch; ■ Tijdsgebonden.
2.2.4	Heeft het bedrijf expliciet gesteld als uitgangspunt voor haar activiteiten minimaal de wetgeving m.b.t. bedrijfsnoodorganisaties na te leven?	Beleidsverklaring	ja			Hiermee brengt het bedrijf tot uitdrukking dat zij de wettelijke eisen zal respecteren als minimum veiligheidsniveau. <i>AW 3 (vluchtmaatregelen), AW 15 (BHV bijstand), BRZO 5 (Veiligheidsbeheersysteem), BRZO 9 (actueel veiligheidsrapport), BrW 13 (bedrijfsbrandweer).</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
3 Risicoanalyse en plan van aanpak					
3.1 Inventarisatie en beoordeling van risico's					
3.1.1	Heeft het bedrijf een volledig en betrouwbaar overzicht van interne en externe risico's?	Risico-inventarisaties en Risicoanalyses	ja		<p>Alle relevante risico's geïnventariseerd en geëvalueerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Milieu; ■ Arbo; ■ Overige. <p>RI&E-methode toegespitst op bedrijf(stak). RI&E-methode specifiek voor processen. RI&E moet actueel zijn. De RI&E moet worden aangevuld met risico's die buiten het bereik van de organisatie liggen, maar wel voor een ongeval/calamiteit kunnen zorgen. <i>AW 5 (RI&E + pva)</i></p>
3.1.2	Heeft het bedrijf restrisico's t.a.v. processen en activiteiten geïdentificeerd die - indien zij niet meer beheersbaar zijn - tot noodsituaties kunnen leiden?	Risicoanalyses en/of VR (Veiligheidsrapport voor BRZO-plichtigen) en Lijst met gevolgen van waarschijnlijke ongevallen/calamiteiten	ja		<p>Restrisico's zijn risico's die door het bedrijf onvoldoende door beheersmaatregelen zijn beheerst, maar een zeer kleine kans van optreden hebben, en daardoor aanvaard worden door het bedrijf. Tevens betreft het risico's die samenhangen met het falen van een reeds getroffen veiligheidsmaatregel (bijvoorbeeld het falen van een alarmeringssysteem). Van elk (bedrijfs-) proces moeten risico's bekend zijn en voor zover relevant worst case scenario's vastgesteld. <i>AB 4.4 (voorkomen ongewilde gebeurtenissen)</i></p>
3.1.3	Zijn uit de risicoanalyse scenario's afgeleid die maatgevend zijn voor de wijze van bestrijding van noodsituaties?	Beschrijving maatgevende scenario's	ja		<p>Selectie en vaststelling van maatgevende scenario's moeten zorgen voor een basis voor de dimensionering van de bedrijfsnoodorganisatie. Welke basisaannames zijn er voor keuze en vaststelling van scenario's?</p>
3.1.4	Gaat de risicoanalyse in op de risico's die interne en externe hulpverleners lopen?	Risicoanalyses			<p>Informatie kan gehaald worden uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ RI&E-rapport; ■ Beschrijving van voorziene effecten van ongevallen/calamiteiten (gasdampen, asbest, contaminatie e.d.); ■ Aanvalsplannen.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
3.1.5 Gaat de risicoanalyse in op de risico's die derden lopen?	Risicoanalyses				<p>Denk aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Gasten; ■ Passagiers; ■ Klanten; ■ Passanten; ■ Patiënten; ■ Studenten; ■ Omwonenden; ■ Aannemers. <p>Deze groepen personen zijn wel aanwezig binnen de organisatie, maar voor hen gelden andere rechten en plichten. Zij kunnen echter wel getroffen worden door ongevallen/calamiteiten. Uitzendkrachten en vrijwilligers worden in dit verband tot de "werknemers" gerekend.</p>
3.1.6 Is het voor de ongevallen/calamiteitenbestrijding van belang of bepaalde risico's met voorrang moeten worden beheerst?	Ongevalsscenario's en Prioritering met betrekking tot te nemen maatregelen bij ongevallen/calamiteiten				<p>Het stellen van prioriteiten bij ongevallen/calamiteitenbestrijding is van belang om de effectiviteit hiervan te vergroten.</p> <p>Denk bij het stellen van prioriteiten aan het in kaart brengen van kwetsbare processen.</p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
3.2 Herkenning van nieuwe risico's					
3.2.1 Is er een procedure om nieuwe risico's te analyseren, en te beoordelen wat de betekenis daarvan is voor de preparatie en repressie van de BNO? Worden ervaringen met het bedrijfsproces, gebaseerd op niet voorspelbare afwijkingen, hier ook in betrokken?	Procedure risicoanalyse en Registratiesysteem afwijkingen bedrijfsproces				<p>Maak specifieke risicoanalyses zoals van nieuwe (bedrijfs-) processen, en zorg dat daarin de vertaalslag naar de bedrijfsnoodorganisatie wordt gemaakt.</p> <p>Nieuwe risico's kunnen bijvoorbeeld ontstaan bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Reorganisatie, fusie, verschuiven van managementpositie die van belang is voor BNO e.d.; ■ Procesverandering; ■ Nieuw- en verbouw; ■ Herinrichting; ■ Toename klanten en bezoekers; ■ Introductie nieuwe stoffen. <p>Afwijkingen in het bedrijfsproces die niet van tevoren kunnen worden ingeschat (zoals de voorbeelden hierboven gegeven) kunnen bijvoorbeeld zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Incidenten; ■ Ongevallen; ■ Klachten. <p><i>AW 5 (RI&E + pva)</i></p>
3.3 Bijhouden ontwikkelingen, wettelijke en andere eisen					
3.3.1 Zijn er medewerkers aangewezen die verantwoordelijk zijn gesteld voor het op de hoogte blijven en communiceren van de inzichten en ervaringen in de bedrijfstak, stand van regelgeving, techniek e.d.?	Procedure monitoring ontwikkelingen				<p>De procedure regelt verantwoordelijkheden voor het verkrijgen, beoordelen, distribueren en archiveren van documenten en informatie die relevant zijn voor de bedrijfsnoodorganisatie.</p> <p>Het bedrijf kan zich op de hoogte houden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Lidmaatschappen van beroepsverenigingen; ■ Seminars; ■ Literatuuroverzichten; ■ Abonnement vakbladen, wetwijzigingen; ■ Publicaties van de overheid. <p>Communicatie hierover kan door middel van bijvoorbeeld voorlichting, interne scholing of instructies, intranet en publicaties.</p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
3.3.2	Heeft het bedrijf een toegankelijk overzicht van eisen waaraan de bedrijfsnoodorganisatie moet voldoen?	Register van toepassing zijnde wetgeving en andere eisen	ja		
3.3.3	Is inzichtelijk hoe de bedrijfsnoodorganisatie voldoet aan van toepassing zijnde eisen?				Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Concerneisen; ■ Polissen verzekering; ■ Bedrijfsrichtlijnen loss control-/risicomanagement; ■ Milieuvergunning; ■ Gebruiksvergunning; ■ Technische normen. <i>Milieuwetgeving, BBBr, AB 2.21 (deskundigheid BHV)</i>
3.4. Plan van aanpak (inclusief verbeterprogramma)					
3.4.1	Is het beleid vertaald in operationele doelen en taakstellingen t.a.v. welk prestatieniveau de bedrijfsnoodorganisatie in een gegeven periode wil bereiken?	plan van aanpak			Het pva moet SMART geformuleerd zijn: <ul style="list-style-type: none"> ■ Specifiek; ■ Meetbaar; ■ Aantrekkelijk en aantoonbaar; ■ Realistisch; ■ Tijdsgebonden. <p>Het hier bedoelde pva kan eventueel gecombineerd worden met het pva zoals bedoeld in § 5 van de Arbowet.</p>
3.4.2	Zijn uitvoeringsmaatregelen opgenomen in een resultaat gericht plan van aanpak dat, waar nodig, is uitgesplitst naar bedrijfsniveau en -onderdeel?	(Jaar-) plan van aanpak arbo, veiligheid of bedrijfsnoodorganisatie	ja		Het pva geeft een overzicht van voorgenomen eenmalige (verbeter-) activiteiten t.b.v. de BNO en de instandhouding daarvan. Een pva dient vast te stellen: <ul style="list-style-type: none"> ■ Wie voor een actiepoint zorg draagt; ■ Wanneer er resultaat moet zijn; ■ Waar taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd; ■ Welk budget beschikbaar is. <p>Het pva kan zijn opgenomen in een jaarplan.</p> <p>De periodieke en structurele activiteiten worden ondergebracht in bijvoorbeeld het veiligheidshandboek, een opleidingsplan, een oefenplanning.</p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
3.4.3 Is in het pva vastgelegd welke aanpassingen en verbeteringen in de komende periode zullen plaatsvinden?	(Jaar-) plan van aanpak arbo, veiligheid of bedrijfsnoodorganisatie				Formuleer een actieplan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Overzicht verbeterpunten; ■ Implementatie nieuwe maatregelen.
3.4.4 Heeft de OR overlegd over en ingestemd met beleid en bedrijfsnoodplan?	Correspondentie met OR of Verslag	ja			Het bedrijfsnoodplan is een regeling in de zin van de WOR. De OR heeft daarover instemmingsrecht. <i>AW 12-1 (overleg OR BHV), WOR 27.</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4 Ondersteunende maatregelen bedrijfsnoodorganisatie					
4.1 Organisatie en verantwoordelijkheid					
4.1.1	Is de plaats van de bedrijfsnoodorganisatie in de (bedrijfs-) organisatie geregeld?	Organigram veiligheids-, milieu- en/of arbomanagement	ja		De relatie tussen de organisatie en de bedrijfsnoodorganisatie moet in kaart worden gebracht.
4.1.2	Zijn de elementen voor een systematische aanpak van de bedrijfsnoodorganisatie zoals in dit instrument vereist, geborgd?	Beschrijving van de elementen uit het managementsysteem die van toepassing zijn op de beheersing van ongevallen/calamiteiten.	ja		<p>Beschrijf de inrichting van de bedrijfsnoodorganisatie aan de hand van de in EMERGOS benoemde hoofdonderwerpen d.w.z.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beleidsvorming (zie ook AW3 (vluchtmaatregelen), AB 2.17b (aanwezige gevaren, brandscenario's), CPR-20 bijlage 6 en 7 (selectie en uitwerking scenario's)). 2. Risicoanalyse en plan van aanpak (zie ook AW 5 (RI&E en plan van aanpak)). 3. Ondersteunende maatregelen en preventie. 4. Preparatie. 5. Repressie (zie ook AW 5 (RI&E en plan van aanpak), AW 6 (zware ongevallen), BRZO 22 (intern noodplan) AW 15.1 (aangewezen BHV-ers), AB 2.19-2 (aantal BHV-ers), BrW 13 (bedrijfsbrandweer), BBr voor wetgeving omtrent calamiteitenorganisatie). 6. Nazorg en herstel. 7. Controle en corrigerende maatregelen. 8. Beoordeling door de directie. Zorg voor verankering van de bedrijfsnoodorganisatie in het managementsysteem. <p>De genoemde elementen kunnen deel uitmaken van de in het bedrijf in werking zijnde managementsystemen. In EMERGOS is de opbouw van ISO 14001 en OHSAS 18001 gevolgd.</p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.1.3 Zijn taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van sleutelpersonen in de bedrijfsnoodorganisatie schriftelijk vastgelegd?	Organigram van de operationele organisatie en Toekenning functies en Vastlegging, taken verantwoordelijkheden en bevoegdheden (TVB)	ja			<p>Zorg voor een organigram van de organisatie waarin posities van sleutelpersonen van de BNO zichtbaar zijn.</p> <p>Zorg voor een duidelijke verdeling en samenhang tussen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden en leg dit schriftelijk vast.</p> <p>Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden dienen in de organisatie bekend te zijn.</p> <p>Denk aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Management; ■ Bevoegdheid hulpverleners op te roepen; ■ Hoofd BHV; ■ BHV-ploegen; ■ Bedrijfsbrandweer; ■ Deeltaken: gidsen, brandbestrijders, spoedeisende medische hulp, reddingswerkers et cetera.
4.1.4 Heeft een directielid de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsnoodorganisatie in portefeuille?	Functieomschrijving	ja			
4.1.5 Is (Zijn) er (een) vertegenwoordiger(s) aangewezen die namens de directie verantwoordelijk is (zijn) voor de uitvoering van de ontwikkeling en instandhouding van de bedrijfsnoodorganisatie?	Functieomschrijving, schriftelijk besluit of aanstelling en Bevoegdheid van vertegenwoordiger om ongevraagd te adviseren aan de directie				<p>Deze vertegenwoordiger kan in het bijzonder belast zijn met de BNO. Deze taak zal meestal deel uitmaken van de portefeuille veiligheid, arbo en/of milieuzorg.</p> <p>Zorg voor het aanwijzen/benoemen van deze persoon.</p> <p>De vertegenwoordiger woont het managementteam/directieoverleg bij. Deze vertegenwoordiger heeft financiële bevoegdheid.</p> <p><i>BRZO 5-2 (Preventiebeleid, document)</i></p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.1.6	Is de hiërarchie/ bevellijn tijdens ongevallen/ calamiteiten eenduidig en vastgelegd?	Beschrijving bevellijn tijdens repressie in bedrijfsnoodplan	ja		<p>Volgens de Brandweerwet is de burgemeester eindverantwoordelijk voor grote ongevallen/calamiteiten. Deze verantwoordelijkheid delegeert hij/zij doorgaans aan de bevelvoerder c.q. officier van dienst van de brandweer. Zorg daarom voor afstemming met deze persoon. Zorg ook voor afstemming met politie en externe organisaties in noodsituaties waarin het bedrijfsnoodplan in werking is gesteld.</p> <p>Management richt zich tijdens een noodsituatie en als het bedrijfsnoodplan in werking is gesteld, op zaken die niet met de directe repressie te maken hebben, deze zijn waar nodig gedelegeerd aan de bedrijfsnoodorganisatie die de noodactiviteiten coördineert in samenspel met de brandweer.</p>
4.2 Samenwerking					
4.2.1	Heeft het bedrijf, indien het voor het effectief bestrijden van ongevallen/calamiteiten (ook die extern ontstaan) afhankelijk is van samenwerking met andere bedrijven, dit ook onderling geregeld?	<p>Schriftelijke overeenkomst, verslag overleg of Werkafspraken</p> <p>* Indien er sprake is van samenwerking is deze eis een mustvraag</p>	ja*		<p>Afspraken over externe en wederkerige hulpverlening: bedrijfsverzamelgebouw, gebouwcomplex of bedrijvencomplex. Afspraken over gezamenlijke BHV-organisatie die dekkend voor situatie dienen te zijn.</p> <p><i>BRZO 7 (domino-effecten), AB 2.18-4 (wederzijdse hulp BHV)</i></p>
4.2.2	Past het bedrijf een procedure toe voor het regelen van werkafspraken met (onder-) aannemers ten aanzien van preventieve maatregelen, alarmering, ongevallenbestrijding en samenwerking met bedrijfsnoodorganisatie?	Werkinstructie of Toolbox en, Veiligheids- en gezondheidsplan			<p>Zorg voor een overzicht van de relaties van het bedrijf. VCA-verplichting kan van toepassing zijn.</p> <p><i>AW 19</i></p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties	
Onderwerp						
Eisen	Verificatiepunt					
4.2.3	Vindt regelmatig afstemming plaats m.b.t. ontwikkeling en functioneren van de BNO met openbaar bestuur (gemeente) en hulpverleningsorganisaties?	Verslag, agenda extern overleg gemeente of Bedrijfsbezoeking door overheidsvertegenwoordigers en hulpverleners				Zorg voor een relatieschema (zie toelichting 4.2.2). Denk aan hulpverleningsorganisaties zoals: brandweer, medische hulpverlening, politie en overheidsdiensten zoals milieudienst. <i>BRZO bijlage IV (Intern Noodplan)</i>
4.2.4	Is de BNO afgestemd met hulpverleningsorganisaties?	Verslagen of Schriftelijke bevestigingen van afspraken of Relevante elementen benoemd in bedrijfsnoodplan				Maatgevende scenario's in het kader van ongevallenbestrijding moeten worden vastgesteld en besproken met hulpverleningsorganisaties. In afspraken voor samenwerking moeten deze scenario's worden verwerkt. Tevens moeten er afspraken gemaakt worden rondom: <ul style="list-style-type: none"> ■ (Uitgestelde) alarmering. Denk hierbij aan de wijze van alarmering en de vertragingfactor. ■ Gidsfunctie. Een gids is iemand van het bedrijf die externe hulpverleners begeleidt door hen wegwijs te maken op de locatie. ■ Aanvalsplan. ■ Gezamenlijke oefeningen en de evaluatie daarvan. ■ Crisisbeheersing. Zorg voor afstemming tussen het eigen bedrijfsnoodplan en het gemeentelijke rampbestrijdingsplan. ■ Reservering van capaciteit en de inrichting van noodvoorzieningen bij een ongeval/calamiteit. Denk hierbij aan vluchtgelegenheid, verblijfsgelegenheid voor ontruimden en speciale medische zorg. <i>AB 2.18</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.3 Opleidingsplan voor sleutelpersonen in de bedrijfsnoodorganisatie					
4.3.1 Zijn kwalificaties van sleutelpersonen vastgesteld?	Functiebeschrijving of Kwalificaties				<p>Kwalificaties (= kennis en ervaring) moeten worden vastgelegd voor bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ HBHV; ■ Ploegleider; ■ Leden BHV-organisatie; ■ Leden crisisteam; ■ Receptie en bewaking; ■ Technische dienst; ■ In te zetten deskundigen. <p>Leden van de BHV-organisatie dienen ervaren met (bedrijfs-) proces en bekend met techniek en gebouwen te zijn.</p>
4.3.2 Is er, uitgaande van opleidings- en trainingsbehoeften, een opleidingsplan vastgesteld voor alle personen op functies in de bedrijfsnoodorganisatie?	Opleidingsplan	ja			<p>Trainen is erop gericht de vaardigheden van individuele sleutelpersonen op een bepaald niveau te brengen en de samenwerking (onderling en met de rest van de bedrijfsnoodorganisatie) te verbeteren.</p> <p>Opleidingsbehoefte kan worden ontleend aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ RI&E; ■ Nodige taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in bedrijfsnoodorganisatie; ■ Wijzigingen organisatie en personeelsverloop. <p>Opleidingseisen moeten worden vastgesteld.</p> <p>Let erop dat de planning van trainingen is afgestemd op overige opleidingen van betreffende personen.</p> <p><i>Beleidsregel 2.21 (opleiding en oefening BHV)</i></p>
4.3.3 Zijn de opleidingen volgens plan uitgevoerd?	Register deelname opleidingen en 80% van de opleidingen gerealiseerd	ja			<p>Registreer opgeleide personen. Houd certificaten/diploma's bij zoals dat voor BHV-er en EHBO-er. Evalueer opleidingen periodiek.</p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.4 Communicatie intern					
4.4.1	Is het personeel op de hoogte van de doelen en opzet van de BNO?	Voorlichtingsplan of publicaties of Verslag, agenda, presentielijsten werkoverleg of andere besprekingen	ja		Bekendmaking beleid, plannen, werking BNO via: <ul style="list-style-type: none"> ■ Voorlichtingsacties; ■ Publicaties; ■ Intranet. De meest relevante elementen van de BNO moeten door de medewerkers worden gekend. <i>BRZO 11 (kennisneming Veiligheidsrapport), AW 8 (voorlichting en onderricht).</i>
4.4.2	Is het personeel voorgelicht over wat te doen in noodsituaties?	Voorlichtingsplan of Voorlichtingsmateriaal	ja		<i>AW 8 (voorlichting en onderricht)</i>
4.4.3	Weten bezoekers, aannemers en overige derden wat van hen in geval van nood wordt verlangd en op welke voorzieningen zij kunnen rekenen?	Posters of Instructies of Werkvergunningen of Ontruimingsplattegronden			Maak samenwerkingsafspraken met aannemers. Zorg voor informatie aan bezoeker, bijvoorbeeld achter op bezoekerspaspjes of via folders.
4.5 Communicatie extern					
4.5.1	Zijn van risico's de eventuele externe consequenties kenbaar gemaakt aan naburige bedrijven of organisaties, vervoerders e.d. en heeft afstemming plaatsgevonden over te nemen acties bij noodsituaties die voor hen van invloed zijn?	Publicaties of Verslag, agenda van bijeenkomsten en Resultaten van overleg	ja		
4.5.2	Is periodiek overleg met hulpverleningsorganisaties (brandweer, politie, medische hulpverlening) geregeld?	Verslag, agenda periodiek overleg met brandweer, medische hulpdiensten en ziekenhuizen			Tijdens dit overleg kan o.a. aan de orde te komen: <ul style="list-style-type: none"> ■ Bedrijfsbeleid; ■ Bedrijfsnoodplan; ■ Wijzigingen in installaties; ■ Bijzonderheden bedrijf, zie 4.2.4. Afhankelijk van de grootte en aard van de risico's van het bedrijf dient dit overleg jaarlijks tot vier keer per jaar plaats te vinden. <i>AB 15-2 (taken BHV)</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.5.3	Is met hulpverleningsorganisaties afgestemd welke inzet nodig is gegeven een bepaald ongeval/calamiteit?	Verslag overleg			De middelen van de eigen organisatie en de hulpverleningsorganisaties dienen op elkaar afgestemd te zijn.
4.5.4	Is periodiek overleg met de overheid geregeld?	Verslag, agenda overleg met overheid			Denk bij overheid aan bijvoorbeeld de gemeente, Milieudienst en de Arbeidsinspectie. Tijdens dit overleg kan o.a. aan de orde te komen: <ul style="list-style-type: none"> ■ Bedrijfsnoodplan; ■ Wijzigingen in installaties; ■ Actualiteit rampbestrijdingsplan. Afhankelijk van de grootte van het bedrijf dient dit overleg jaarlijks tot vier keer per jaar plaats te vinden.
4.5.5	Is er vastgesteld hoe onder normale omstandigheden met de media en omwonenden, passagiers, klanten e.d. zal worden gecommuniceerd over doel en opzet bedrijfsnoodorganisatie?	Communicatieplan			Wijs een persoon aan voor de contacten met klanten, media en overige relaties. Stel een procedure klachtenbehandeling in. <i>AW 7 (info publiek), BRZO 18 (inzage Veiligheidsrapport).</i>
4.6 Beheer van documenten en gegevens					
4.6.1	Is er een procedure voor de goedkeuring, uitgifte, actualisering en verspreiding van documenten?	Procedure goedkeuring, uitgifte, actualisering en verspreiding documenten en Bekendheid van de documenten bij de medewerkers			De procedure regelt verantwoordelijkheden voor het verkrijgen, distribueren en archiveren van documenten voor de bedrijfsnoodorganisatie. Het gaat om documenten die belangrijk zijn voor de uitvoering van de BNO. Denk aan plannen, procedures en instructies.
4.6.2	Is er een register waarbij duidelijk verwezen wordt naar procedures die voor de bedrijfsnoodorganisatie van toepassing zijn?	Register procedures			Het register procedures bevat een gedocumenteerd overzicht van voor de bedrijfsnoodorganisatie relevante documenten.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.6.3	Is er een systeem voor het eenduidig identificeren van geldige procedures en andere documenten?	Identificatiesysteem documenten en Relevante documenten op eenduidige wijze gecodeerd			Identificatie actuele versie documenten. Deze eis geldt ook voor elektronische documenten. Zorg voor het bijhouden van de status van documenten (concept, definitief, ingetrokken et cetera).
4.6.4	Zijn alle op de bedrijfsnoodorganisatie van toepassing zijnde documenten en overeenkomsten actueel en in te zien door sleutelpersonen?	Procedure goedkeuring, uitgifte, actualisering en verspreiding documenten en/of Beschikbaarheid van rampenplan gemeente of Beschikbaarheid van rampbestrijdingsplan gemeente			Sleutelpersonen zijn in dit verband bijvoorbeeld ook arbo- en milieustaf naast HBHV en anderen. Behalve interne documenten zijn ook externe documenten van belang voor het bepalen van de vereiste kwaliteit van de BNO. Het betreft onder andere de volgende documenten: <ul style="list-style-type: none"> ■ Bouw/gebruiksvergunningen; ■ Milieuvergunningen; ■ Verzekeringopolissen; ■ Samenwerkingsovereenkomsten met bedrijven. Het rampenplan van de gemeente maakt inzichtelijk hoe de rampenbestrijding in zijn algemeenheid binnen de gemeente is geregeld. Het rampbestrijdingsplan maakt duidelijk hoe een ongeval/calamiteit bij een specifiek bedrijf wordt bestreden.
4.7 Onderhoud middelen en voorzieningen					
4.7.1	Is er een systeem van onderhoud van installaties zoals bedoeld bij 4.8.1, 5.3.1 en 5.4.1?	Onderhoudsplan en Register van onderhoudsactiviteiten en Goede staat van middelen	ja		Onderhoud is gericht op het ter beschikking hebben van middelen ten tijde van ongevallen/calamiteiten. Zorg voor <ul style="list-style-type: none"> ■ Contracten voor onderhoud; ■ Register van te keuren middelen; ■ Technische preventieve middelen, noodvoorzieningen, hulpmiddelen. Stel een programma op voor: <ul style="list-style-type: none"> ■ Inspectie; ■ Tests; ■ (Her-) keuringen. Regel dit zonodig in contracten.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
4.7.2	Is er een systeem van inspecties, onderhoud, keuringen en tests van veiligheidscritieke installaties, apparatuur en hulpmiddelen?	Onderhoudsplan en Register van onderhoudsactiviteiten en Goede staat van middelen			Deze eis is alleen van toepassing indien er geen andere formele borging plaatsvindt van deze eis door bijvoorbeeld ISO 9001 of VCA. Stel een programma op voor: <ul style="list-style-type: none"> ■ Inspectie; ■ Tests; ■ (Her-) keuringen. Regel dit zonodig in contracten.
4.8 Voorzieningen					
4.8.1	Zijn eisen en maatregelen op grond van risicoanalyses vertaald in nodige technische maatregelen t.a.v. : <ul style="list-style-type: none"> ■ Waarschuwing, ■ Het beperken van de gevolgen van ongevallen/calamiteiten en ■ Het ondersteunen van hulpverlening? 	Aanwezigheid van en in goede staat verkerende: Detectie- en Alarmeringssystemen en Technische maatregelen gericht op ondersteuning van de hulpverlening en Technische maatregelen ter beperking van de gevolgen en Kritische voorzieningen die beveiligd zijn tegen misbruik en beschadiging	ja		<ul style="list-style-type: none"> ■ Waarschuwingssystemen dienen in orde te zijn om in geval van een ongeval/calamiteit de schade te beperken. Denk aan ■ Melders van brand; ■ Gasontsnapping; ■ Straling; ■ Voor de mens schadelijke organismen. <p>Ten aanzien van de ondersteuning van hulpverlening moet gedacht worden aan de volgende factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Aanrijroutes / vrije weg hulpverleners. Zorg voor een verkeersplan van het terrein en de directe omgeving ten behoeve van noodsituaties. ■ Meetsystemen en computer- en softwarefaciliteiten voor simulatie ontwikkeling ongeval/calamiteit. ■ Speciale hulpmiddelen of voertuigen. <p>Van belang is tevens dat andere voorzieningen die gericht zijn op het beperken van ongevallen/calamiteiten in orde zijn. Denk hierbij aan bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Containment van gevaarlijke stoffen-organismen e.d.; ■ Noodstroom- en watervoorzieningen; ■ Brandsystemen en -middelen; ■ Beschermingsruimtes zoals beschermde controlekamers; ■ Vluchtroutes. Denk aan vluchtwegen binnen en buiten het gebouw, routesignalering en verlichting. <i>AB 3.7, AB 3.8 (blusvoorzieningen), AB 3.9</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
5 Preparatie					
5.1 Inrichting repressieve organisatie					
5.1.1	Is er een speciale organisatie beschikbaar voor het bestrijden en beperken van de gevolgen van ongevallen/calamiteiten?	Bedrijfsnoodplan	ja		<p>Noodorganisatie zonodig verbijzonderd naar bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ BHV-ploegen; ■ Bedrijfsbrandweer; ■ Speciale eenheden of functies; ■ Crisisteam. <p>Bedrijfsnoodorganisatie beschreven in bedrijfsnoodplan. <i>BrW 13, BBBr</i></p>
5.2 Inzetbaarheid leden bedrijfsnoodorganisatie					
5.2.1	Is er een procedure die waarborgt dat tijdens normale en bijzondere bedrijfsomstandigheden de bedrijfsnoodorganisatie adequaat kan reageren op ongevallen/calamiteiten?	Procedure en Regelingen m.b.t. <ol style="list-style-type: none"> 1. Sterkte, 2. Inzetbaarheid, 3. Oproepbaarheid, 4. Vervanging en 5. Consignatie. 	ja		<p>Zowel tijdens normale omstandigheden als tijdens bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld tijdens een personeelsfeest) dienen er voldoende middelen en gekwalificeerd personeel beschikbaar te zijn om te kunnen reageren op ongevallen/calamiteiten.</p> <p>De bezetting dient voldoende sterk te zijn conform eisen en conform planning en zij dient bovendien gekwalificeerd en getraind te zijn. Houd bij de bezetting ook rekening met ziekte, vakantie en ontslag. Zorg voor consignatie, d.w.z. het verplicht beschikbaar zijn van bepaalde personen.</p> <p><i>AB 2.18 (operationaliteit BHV-ers), AB 2.21 (deskundigheid), AW 15-3 (organisatie)</i></p>
5.3 Inzetbaarheid middelen en voorzieningen					
5.3.1	Zijn voldoende hulpmiddelen en uitrusting van de bedrijfsnoodorganisatie paraat voor het bestrijden van maatgevende ongevalsscenario's?	Beschikbaarheid hulpmiddelen	ja		<p>Denk aan de volgende hulpmiddelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ongevalbestrijdingsmiddelen; ■ EHBO-middelen; ■ Vluchtmiddelen (ook voor personen met beperkingen); ■ Reddingsmiddelen; ■ Voertuigen hulpverleners; ■ Communicatiemiddelen; ■ Meetapparatuur; ■ PBM hulpverleners; ■ Emissie beperkende middelen.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
5.4 Noodvoorzieningen					
5.4.1	Zijn er voldoende noodvoorzieningen aanwezig en in goede conditie?	Meldingssysteem en	ja		Meldpunt bekend en bemenst. Talen bedrijf gesproken. Bereikbaarheid geregeld.
		Alarmeringssysteem en			Meldpunt bekend en bemenst. Talen bedrijf gesproken. Bereikbaarheid geregeld. Voldoende dekking binnen bedrijf. Denk ook aan: snelle toegankelijkheid van gegevens van te alarmeren personen, afdelingen, instanties e.d.
		Oproepsysteem en			Sluutelpersonen direct en ongestoord oproepbaar. Maak bereikbaarheidsafspraken.
		Ontruimingssignalering en			Zorg voor schuilplaatsen tegen directe effecten ongeval/calamiteit.
		Verzamelplaats ontruimden en			Verzamelplaats is aangewezen en bekend. Beschikbaarheid is geregeld. Communicatiemiddelen zijn aanwezig. Alternatieve verzamelplaats is beschikbaar.
		Registratiesysteem ontruimden, gewonden, vermisten e.d. en			Persoon voor starten en beheer registratie aangewezen. Maak een koppeling met personeelsadministratie.
		Middelen t.b.v. beheer gebied ongeval/calamiteit	Coördinator terrein tijdens noodsituatie aangewezen. Regel afzetting en afsluiting. Bewaking van het gebied. Toegangsregeling en identificatie bevoegden.		
5.4.2	Is de voorrang voor aangewezen communicatiekanalen /lijnen in noodsituaties gegarandeerd?	Toekenning lijnen			Zorg voor toegang tot speciale noodlijnen.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
5.4.3	Is een noodcommunicatiesysteem beschikbaar zodra normale communicatiemiddelen uitvallen?	Beschrijving systeem			Communicatiemiddelen dienen ook geschikt te zijn voor noodsituaties. Zorg ervoor dat aanvullende communicatiemiddelen beschikbaar zijn (portofoons, zendfrequentie).
5.4.4	Is een crisiscentrum beschikbaar of snel in te richten?	Locatie en inrichting met nodige middelen			Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Locatie en ruimte; ■ Doelmatigheid; ■ Communicatie- en overige hulpmiddelen; ■ Voorzieningen.
5.4.5	Zij er speciale ruimtes ingericht of snel in te richten ter ondersteuning van de bedrijfsnoodorganisatie?	Locatie en inrichting met nodige middelen			Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ EHBO-kamer; ■ Schuilplaats hulpverleners; ■ Garage bedrijfsbrandweer; ■ Tijdelijke informatielijn/call centre.
5.4.6	Zijn de nodige specifieke apparatuur en beveiligingsmiddelen aanwezig en door deskundigen in te zetten?	Aanwezigheid middelen en beschrijving van hun toepassing			Beschikbaarheid meetapparatuur/diensten. Computermodellen voor ondersteuning interpretatie van gegevens over verloop calamiteit. Beveiligingsmiddelen om processen of infrastructuur veilig te stellen (bijvoorbeeld aarding). Aanwijzing deskundigen.
5.5 Oefenprogramma					
5.5.1	Is het oefenprogramma gebaseerd op maatgevende scenario's?	Beschrijving van de inhoud van oefeningen	ja		Uit het oefenprogramma dient de relatie met scenario's te blijken.
5.5.2	Is er een planning die voorziet in periodieke oefening en training van alle functies in de bedrijfsnoodorganisatie?	Oefenplanning en Alle functies ingeroosterd en voor 80% van de functies gerealiseerd	ja		Door oefening wordt bereikt dat alle functies van een BNO op adequate wijze uitgeoefend worden in samenhang met andere functies ten tijde van een ongeval/calamiteit. Zorg voor een systematische opzet van de oefening. <i>AW 15-3, AB 2.22 (oefening)</i>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
5.5.3	Is in de planning een regelmatige oefening met omliggende bedrijven/deelnemers opgenomen?	Oefenplanning of Werkafspraken of Beschrijving van de inhoud van oefeningen			Er moet geoefend worden in samenwerking met de bedrijven waarmee een samenwerkingsverband bestaat, maar ook met de bedrijven waarmee geen samenwerkingsverband bestaat (bijvoorbeeld sommige buurbedrijven) moet rekening gehouden worden.
5.5.4	Is in de planning een regelmatige oefening met hulpverleningsorganisaties opgenomen?	Oefenplanning			Uit risicoscenario's moet blijken welke hulpverleningsorganisaties bij welke oefening van belang zijn.
5.5.5	Zijn oefeningen voldoende realistisch?	Beschrijving inhoud oefeningen			Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Dekking van scenario's; ■ Opbouw moeilijkheidsgraad oefeningen in licht/donker et cetera; ■ Real life nagebootst, inclusief inzet van Lotus-slachtoffers; ■ Systematische opzet oefening.
5.5.6	Is in de oefening opgenomen het omgaan en voorbereid zijn op paniek, emotie en groepsprocessen van mensen onder druk?	Beschrijving inhoud oefeningen			In de training moet aan de orde komen: <ul style="list-style-type: none"> ■ Omgang met paniek slachtoffers/getroffenen; ■ Omgang met paniek/stress hulpverleners.
5.5.7	Is geoefend op relevante elementen van noodorganisatie?	Oefenprogramma			Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Alarmering; ■ Brandbestrijding; ■ EHBO; ■ Ontruiming. Is aandacht besteed aan het oefenen van improvisatievermogen?
5.6 Leren van oefeningen					
5.6.1	Zijn de resultaten van de trainingen en oefeningen stelselmatig geëvalueerd en vertaald in verbetermaatregelen?	Verslag evaluatie en overzicht verbeterpunten	ja		Kom met een voorstel voor verbetermaatregelen en implementeer deze.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
5.7 Testen middelen					
5.7.1	Worden de middelen die nodig zijn bij het functioneren van de bedrijfsnoodorganisatie regelmatig getest?	Planning en Verslagen			

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
6 Repressie					
6.1 In werking stellen bedrijfsnoodorganisatie					
6.1.1	Zijn beslismomenten eenduidig geformuleerd met betrekking tot het onderbreken van het (bedrijfs-) proces voor het bestrijden van een ongeval/calamiteit?	Criteria voor beslismomenten	ja		Denk aan zaken zoals: <ul style="list-style-type: none"> ■ Wanneer wordt het noodplan in werking gesteld? ■ Welke middelen worden wanneer ingezet? ■ Wanneer worden brandweer, politie en andere externen gealarmeerd? ■ Wanneer gaat men over tot ontruiming, stopzetten bedrijfsproces?
6.2 (Bedrijfs-) procesbeheersing in noodsituaties					
6.2.1	Is er een regeling voor het afschakelen van bedrijfsinstallaties in het geval van een ongeval/calamiteit?	Productiehandboek of Beschrijving van noodprocedures			Ten tijde van een ongeval/calamiteit kan er mogelijk een conflict ontstaan tussen bedrijfsbelangen en de doelstellingen van de bedrijfsnoodorganisatie. Er moeten daarom duidelijke criteria worden vastgelegd omtrent momenten waarop bedrijfsprocessen worden stilgelegd en noodafschakelprocedures in werking worden gesteld. Denk hierbij aan afschakeling van bijvoorbeeld computers en machines.
6.2.2	Zijn er maatregelen getroffen om de omvang van het ongeval/calamiteit te beperken?	Scenario's in bedrijfsnoodplan			Probeer een tweede ongeval te voorkomen en de effecten van het ongeval of de calamiteit zoveel mogelijk in te sluiten om verdere verspreiding te voorkomen. Is vastgelegd hoe de plaats van het ongeval /de calamiteit kan worden geïsoleerd opdat de rest van de bedrijfsvoering door kan gaan?
6.2.3	Wordt bij nieuw- en verbouwactiviteiten rekening gehouden met beperkte werking van de BNO en waar nodig aanvullende noodvoorzieningen?	Veiligheids- en gezondheidsplan			Maak afspraken met aannemers Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Aanbrenging tijdelijke alarmeringssystemen e.d.; ■ Afschakeling energievoorziening; ■ Afschakeling computernetwerken en andere circuits; ■ Sloop- en verbouwwerkzaamheden.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
6.2.4	Zijn op het (bedrijfs-) proces gerichte noodprocedures beschikbaar? Noodprocedures (bedrijfs-) proces	ja			Emergency shutdown procedures. Stil alarm / actief alarm.
6.3 Bedrijfsnoodplan					
6.3.1	Heeft het bedrijf / organisatie voorzien in een bedrijfsnoodplan?	Alle procedures, instructies e.d. die in EMERGOS voor de werking van bedrijfsnoodorganisatie zijn vereist, zijn opgenomen of vermeld in het bedrijfsnoodplan	ja		Het bedrijfsnoodplan bevat alle elementen voor preparatie, repressie en nazorg. <i>Wmb 17 (noodplan), BRZO 10d, 22 (intern noodplan), AW 5 (pva)</i>
6.3.2	Is het bedrijfsnoodplan voorzien van de minimale procedures voor de werking van de bedrijfsnoodorganisatie?	Procedures t.a.v: Alarmering en Hulpverlening bij brand en medische hulpverlening en Ontruiming en Leiding van ongevallen/ calamiteitenbestrijding en	ja		In het bedrijfsnoodplan moeten alle procedure's zijn opgenomen die voortvloeien uit de risicocenario's. Zorg voor differentiatie naar verschillende alarmfasen, voor opschaling en voor dekking van de alarminstallatie. Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Wie leidt de ontruiming? ■ Welke fasen kent de ontruiming? ■ Waar is de verzamelplaats? ■ Welke hulpmiddelen zijn er om te ontruimen? ■ Systeem voor personenregistratie- en telling. ■ Systeem om slachtoffers te volgen. Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Wie heeft de bevelvoering? ■ Wanneer wordt het calamiteiten/ crisisteam ingeschakeld? ■ Overgang op bevel en samenwerking met hulpdiensten.

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
	<p>Bereiding en</p> <p><i>Indien van toepassing:</i> Aanvalsplan</p> <p>Mediaplan</p> <p>Plan voor beëindigen ongevallen/calamiteiten</p> <p>Plan voor herstel processen en borgen continuïteit bedrijfsvoering</p> <p>Plan voor opvang van slachtoffers, gewonden</p>				<p>Zorg voor medische hulpverlening.</p> <p>Zorg voor samenhang tussen het aanvalsplan van de brandweer en het bedrijfsnoodplan.</p> <p>Wijs een persoon aan voor perscontacten. Zorg voor protocollen voor omgang met de pers. Wanneer wordt de media t.b.v. publieke berichtgeving ingeschakeld?</p> <p>Overdracht verantwoordelijkheden. Ontbinden operationele organisatie.</p> <p>Denk aan bereiding, salvage, opstarten processen, uitwijkmogelijkheden voor opslag e.d.</p> <p>Tref een regeling voor de opvang van medewerkers, slachtoffers en gewonden die bloot hebben gestaan aan schokkende gebeurtenissen, gewond zijn of op andere wijze hulp behoeven.</p> <p>Ga de inzetbaarheid van medische deskundigen na (o.a. arbodienst). Zorg voor een registratiesysteem voor slachtoffers. Wijs een persoon aan die bevoegd is om een ruimte voor slachtoffers te openen. Deze ruimte moet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Snel in te richten zijn; ■ Alle nodige voorzieningen hebben. <p>Zorg voor contacten met hulpverleners. Ga beschikbaarheid van hulpverleners na.</p>

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
	<p>Plan voor eventueel nodige quarantaine of speciale behandeling van medewerkers of voorzieningen t.b.v. slachtoffers</p> <p>Samenwerkingsovereenkomsten met bedrijven en hulpverleningsorganisaties</p>				<p>Wijs een persoon aan die bevoegd is om een quarantaine ruimte/zone voor slachtoffers te openen. Deze ruimte moet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Snel in te richten zijn; ■ Alle nodige voorzieningen hebben. <p>Ga de inzetbaarheid van medische deskundigen na.</p> <p>Samenwerkingsovereenkomsten zijn dekkend voor deelnemende organisaties. Regel delegatie van verantwoordelijkheden (o.a. bevelvoering, gezag ontruiming). Zorg voor een duidelijke taakverdeling. Regel levering menskracht en middelen. Maak afspraken over externe- en wederkerige hulpverlening. <i>AW 2.18-4 (onderlinge bijstand)</i></p>
6.4 Communicatie tijdens ongevallen/calamiteiten					
6.4.1	<p>Is alle nodige informatie ten tijde van een ongeval/calamiteit snel beschikbaar en toegankelijk en begrijpelijk voor personen in stresscondities?</p> <p>Documentatiesysteem bedrijfsnoodplan</p>	Beschrijving (schriftelijke of elektronische) documentatiestructuur en toegankelijkheid op plekken waar nodig en	ja		<p>Documentatie aanwezig bij beveiliging/bewaking of receptie en bij het crisiscentrum. Informatie moet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Volledig en goed toegankelijk zijn; ■ Logisch van opzet zijn; ■ Leesbaar zijn onder operationele condities (veldomstandigheden, druk crisiscentrum); ■ Beperkt zijn tot voor besluitvorming en taakvervulling noodzakelijke informatie. <p>Gedocumenteerd dient te worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Informatie over bereikbaarheid sleutelpersonen, hulpdiensten e.d.; ■ Informatie over gebouwen en terreinen; ■ Informatie over (bedrijfs-) processen;

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
					<ul style="list-style-type: none"> ■ Informatie over aanwezige stoffen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het register gevaarlijke stoffen, productveiligheidsbladen, (bedrijfs-) procesoverichten; ■ Effecten vrijkomende stoffen, straling, biologische agentia, asbest. Gebruik hierbij meetprotocollen en risicobeoordelingsprotocollen; ■ Effecten en reactieproducten van (straling, verbrandingsproducten, brand, vrijkomend asbest). Gebruik ook hierbij meetprotocollen en risicobeoordelingsprotocollen. <p>Alle informatie dient beschikbaar en toegankelijk te zijn. AW 15-2 (taken BHV)</p>
6.4.2	Is er een plan voor het verschaffen van informatie aan betrokkenen?	Aanwijzing contactpersoon en Communicatieplan	ja		<p>Betrokkenen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Eigen bedrijfsonderdelen en leiding; ■ Autoriteiten, denk aan de Arbeidsinspectie en de Milieudienst. Zorg voor een contactpersoon t.b.v. deze autoriteiten; ■ Werknemers; ■ Gasten; ■ Omliggende bedrijven en organisaties. Zorg voor een contactpersoon bij deze bedrijven en een instructie voor het omgaan met autoriteiten; ■ Omwonenden. Zorg voor een contactpersoon en een procedure. Denk aan beschikbaarheid adresgegevens e.d.
6.4.3	Kunnen bij noodsituaties speciale informatienummers worden geopend?	Beschrijving informatiesysteem			<p>Procedure t.a.v. beslissing openen speciale informatiekanalen. Informatienummer beschikbaar. Informatienummer extern bekend maken. Zorg voor (extra) bemensing van de telefooncentrale.</p>
6.4.4	Zijn noodvoorzieningen voldoende beveiligd tegen ongewenst gebruik en sabotage?	Beschrijving beveiligingen			

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
7 Nazorg en herstel					
7.1 Nazorg					
7.1.1	Zijn er procedures voor de opvang van medewerkers die slachtoffer zijn van ongevallen/calamiteiten en hun familie?	Procedure opvang medewerkers	ja		
7.1.2	Worden betrokken medewerkers in de bedrijfsnoodorganisatie na afloop van hun taak gedebriefed?	Procedure debriefing ingezette medewerkers of Communicatieplan			
7.2 Herstel bedrijfsproces					
7.2.1	Zijn er maatregelen getroffen om terug te kunnen keren naar de normale bedrijfssituatie?	Adressen van bedrijven die ingeschakeld kunnen worden en Afspraken over opstarten en uitvoeren herstelwerkzaamheden?			Zorg voor bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> ■ Afspraken met salvage/bereddingsbedrijven; ■ Adressen van salvage-bedrijven; ■ Adressen van zusterbedrijven met dezelfde apparatuur; ■ Back up en uitwijkmogelijkheden voor bijvoorbeeld automatisering.
7.3 Evaluatie optreden bedrijfsnoodorganisatie					
7.3.1	Vindt er evaluatie van het optreden van de bedrijfsnoodorganisatie na een ongeval/calamiteit plaats?	Schriftelijke evaluaties	ja		Denk aan: <ul style="list-style-type: none"> ■ Intern overleg; ■ Overleg met overheidshulpverleners. Zorg voor een verslag van de evaluatie. Ook oefeningen dienen geëvalueerd te worden.
7.3.2	Worden er verbetermaatregelen afgesproken en getroffen?	Verbetermaatregelen herkenbaar in plan van aanpak en Effectiviteit van de maatregelen beoordeeld			

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
8 Controle en corrigerende maatregelen					
8.1 Inspecties					
8.1.1	Worden middelen en voorzieningen e.d. regelmatig technisch geïnspecteerd?	Inspectieplan en Controlelijsten	ja		Maatregelen n.a.v. inspecties en controles dienen aantoonbaar te zijn in de verslaglegging of in formulieren. Zie 4.7.2
8.1.2	Worden regelmatig brandveiligheidsrondgangen gehouden?	Planning brandveiligheidsrondgangen	ja		Brandveiligheidsrondgangen worden door anderen dan de onderhoudsdienst gehouden, bijvoorbeeld door afdelingsmedewerkers. Controle betreft bijvoorbeeld vrije vluchtwegen, keuring van brandblusmiddelen, functioneren van vluchtrouteaanduiding e.d.
8.2. Ongevallenonderzoek					
8.2.1	Wordt in de ongevalonderzoeksprocedure de repressiefase geregistreerd en geanalyseerd?	Procedure ongevalonderzoek en Registratiesysteem			Bij ongevalonderzoek dient aandacht te worden besteed aan het beperken van de gevolgen van de calamiteit.
8.3. Registraties					
8.3.1	Worden relevante activiteiten voor de BNO geregistreerd?	Registraties van: <ul style="list-style-type: none"> ■ inzetbaarheid bij ongevallen/calamiteiten en ■ deelname van personeel aan opleidingen en ■ ongevallen en rapportages en ■ oefeningen en ■ resultaten en audits en ■ evaluaties en ■ onderhoud van middelen en ■ blootstelling aan gevaarlijke stoffen door leden van de BNO, brandweer, hulpverleners of OGS. 			Registraties zijn noodzakelijk om resultaten van de BNO te evalueren en te verbeteren. Zie ook: 3.2.1, 3.3.2, 4.3.3, 4.6.2, 4.7.1, 4.7.2, 5.4.1, 6.3.2, 8.2.1

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
8.4	Audit				
8.4.1	Worden regelmatig audits uitgevoerd? Planning en Auditrapporten en Verbetermaatregelen gerealiseerd en doeltreffend	ja			

Hoofdonderwerp		must vraag	gedocumenteerd	georganiseerd	Toelichting en referenties
Onderwerp					
Eisen	Verificatiepunt				
9 Beoordeling door directie					
9.1 Jaarverslag					
9.1.1	Wordt van de werking van de bedrijfsnoodorganisatie minimaal jaarlijks verslag gedaan aan de directie?	Jaarverslag			<p>Het jaarverslag vermeld onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Realisatie opleidingen en oefening; ■ Aantal ongevallen en calamiteiten waarvoor de bedrijfsnoodorganisatie hulp moest verlenen; ■ Relevante resultaten externe contacten; ■ Realisatie activiteiten plan van aanpak.
9.2. Beoordeling effectiviteit bedrijfsnoodorganisatie					
9.2.1	Is de bedrijfsnoodorganisatie door de directie beoordeeld op geschiktheid en effectiviteit?	Planning periodieke beoordeling en besprekingsverslag/afspraken	ja		<ul style="list-style-type: none"> ■ Jaarverslag; ■ Evaluatie externe gebeurtenissen; ■ Ontwikkeling op grond van wetgeving in de branche e.d.; ■ Evaluatie ongevallen/calamiteiten; ■ Evaluatie oefeningen; ■ Evaluatie bedrijfsnoodplan; ■ Actualiteit RI&E.
9.2.2	Worden de resultaten van de directiebeoordeling vertaald in verbetermaatregelen?	plan van aanpak gerealiseerd			<p>De directie heeft de taak om de effectiviteit van de BNO periodiek te beoordelen.</p> <p>Verbetermaatregelen moeten adequaat zijn voor geïntariseerde risico's.</p>

5 Relevante regelgeving

Het beoordelingsmodel is zodanig opgezet dat de algemene wetgeving op dit gebied is verwerkt, in die zin dat beoordelingselementen refereren aan minimale vereisten uit de wetgeving.

In EMERGOS zijn daartoe beoordelingselementen overgenomen uit de volgende wetten:

- 1 Arbowet;
- 2 Brandweerwet;
- 3 Gemeentewet;
- 4 Woningwet;
- 5 Wet rampen en zware ongevallen;
- 6 Wet milieubeheer.

De regels uit deze wetten die van toepassing zijn op bedrijfsnoodorganisaties van bedrijven / organisaties, zijn in EMERGOS vertaald in vraagstellingen. Waar van toepassing, is dit zichtbaar gemaakt in de kolom toelichting en referenties. Deze vragen zijn meestal als mustvraag gelabeld en vormen dus een onderdeel van het minimum prestatieniveau wat in EMERGOS is aangenomen.

Behalve wetten die zich direct tot bedrijven (werkgevers) richten zijn er wetten die zich primair op de overheid richten, zoals de Gemeentewet en de Wet Rampen en Zware ongevallen. Om de overheid haar taken goed te kunnen laten uitvoeren, dienen civiele (rechts)personen (bedrijven) op diverse manieren hun medewerking te verlenen, door informatie te verschaffen, of door (nood)plannen op te stellen.

De genoemde wetten worden toegelicht.

Ad 1 Arbowet

De Arbowet stelt dat het verrichten van arbeid is toegestaan, mits men zich houdt aan de spelregels die in de regelgeving zijn vastgelegd (Arbowet, Arbobesluit, Arboregeling). Belangrijk zijn de maatregelen opdat werknemers zich snel in veiligheid kunnen stellen (AW 3), en het aanwijzen van bedrijfshulpverleners en hun kerntaken (AW 15), die verder worden uitgewerkt in de afdeling Bedrijfshulpverlening van het Arbobesluit (AB 2.17 – 2.22). Bovendien is er het instrument Beleidsregels, waarin wordt aangegeven hoe op praktische wijze invulling gegeven kan worden aan de vaak kwalitatief en algemeen gestelde eisen.

Een belangrijk besluit is het Besluit risico's en zware ongevallen (BRZO). Dit uitvoeringsbesluit is in totaal aan vier verschillende wetten gekoppeld: Wet rampen en zware ongevallen, Wet Milieubeheer, Arbowet en de Brandweerwet.

Ad 2 Brandweerwet

De Brandweerwet richt zich primair op de overheidstaak van brandpreventie en brandbestrijding. Het regelt de organisatie en instandhouding van de brandweren op gemeentelijk niveau, gezamenlijke brandweren (al dan niet met vrijwilligers) en regionale brandweren.

Een op het bedrijfsleven geënt besluit is het Besluit bedrijfsbrandweren (BrW artikel 13). De burgemeester kan, naar gelang het risico, een bedrijf verplichten een bedrijfsbrandweer op te richten en in stand te houden.

Ad 3 Gemeentewet

De Gemeentewet richt zich in eerste instantie op het gemeentebestuur. De Burgemeester heeft tot taak de openbare orde en veiligheid te garanderen. In dat kader is hij/zij het hoogste gezag bij de brand- en ongevalbestrijding, alsmede in het kader van de Wet rampen en zware ongevallen.

Ad 4 Woningwet

In de Woningwet (met name het bijbehorende Bouwbesluit) zijn bouwvoorschriften opgenomen. Deze betreffen zowel nieuw te bouwen gebouwen als bestaande gebouwen. Deze wet stelt dat het verboden is een gebouw neer te zetten, tenzij met en conform een verleende (bouw-) vergunning. Het Bouwbesluit regelt dit nader. Zo moet het gebouw voldoen aan brandveiligheidseisen en voldoende ontvluchtingsmogelijkheden bieden. Tevens worden in de Woningwet nadere regels gesteld ten aanzien van:

- Aanvullende veiligheidseisen;
- Ontruimingsplan;
- Ontruimingsoefeningen.

Het complement van de Bouwvergunning is de gebruiksvergunning waarin eventueel bijzondere eisen kunnen worden gesteld m.b.t. de brandveiligheid en gebruiksvoorwaarden m.b.t. brandveilig gebruik.

Ad 5 Wet rampen en zware ongevallen

Primair behandelt deze wet de taak van B&W om op te treden bij rampen en zware ongevallen op hun grondgebied. Met name art 2c en 11b van de wet verplichten tot nadere informatie van “een ieder”. Vooral bedrijven worden verplicht deze informatie te verstrekken. Structureel is dat geregeld met het uitvoeringsbesluit Besluit risico’s zware ongevallen (BRZO).

Ad 6 Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer verbiedt het oprichten van een “inrichting”, tenzij er een milieuvergunning is afgegeven. Ook regelt deze wet de te nemen acties bij milieuongevallen en -incidenten. Het bedrijf moet daartoe een plan hebben (Wmb art. 17.1) en bij een incident dit direct melden bij de overheid (Wmb art. 17.2). Indien de ongewenste gebeurtenissen grotere vormen (kunnen) aannemen is tevens het BRZO van toepassing.

Andere wetten kunnen in specifieke situaties eveneens van belang zijn zoals de Politiewet. Deze is met name van toepassing als bedrijven activiteiten op openbaar terrein uitvoeren. Dan zijn paragrafen van de Politiewet van toepassing met betrekking tot het regelen van de openbare orde en veiligheid.

6 Verantwoording

EMERGOS is ontwikkeld in het kader van het TNO-programma Maatschappelijke veiligheid. TNO Arbeid heeft hierbij samengewerkt met KIWA en NIBRA. EMERGOS is ontwikkeld in een projectteam van deskundigen uit de samenwerkende organisaties.

Een prototype van EMERGOS is in de eerste helft van 2001 in het kader van een audit bij een zevental bedrijven en organisaties ingezet. De volgende typen bedrijven hebben meegedaan aan de pilotaudits: een vuurwerkbedrijf, een bouwprojectorganisatie gericht op spoorwegtunnelbouw, een academisch ziekenhuis, een chemisch bedrijf, een metrobedrijf, een elektrotechnisch productiebedrijf en een omroepbedrijf. Voorafgaande aan de pilots is de opzet van het prototype beoordeeld en zijn suggesties voor verbetering gedaan door: de pilotbedrijven, enkele TNO instituten, het Nederlands Instituut voor Bedrijfshulpverlening (NIBHV) en het Nederlands Instituut voor Urgentiegeneeskunde (NivU). De auditteams bestonden uit deskundigen van TNO Arbeid, KIWA of NIBRA. Op basis van de ervaringen tijdens de pilotaudits is EMERGOS bijgesteld.

Aan verschillende referenten is een visie op structuur en inhoud gevraagd. De referenten waren deskundigen van het NivU, het NIBHV alsook prof. dr. A.R. Hale, Sectie veiligheidskunde van de TU Delft. Mede door hun bijdrage kon EMERGOS in de huidige vorm worden gebracht.

De status van EMERGOS is afhankelijk van hoe partijen het wensen toe te passen. Het kan gebruikt worden als referentiekader voor een ontwikkelingsproces van een bedrijfsnoodorganisatie of als een maatlat voor het (laten) beoordelen van de bedrijfsnoodorganisatie. TNO Arbeid, KIWA en NIBRA geven met EMERGOS een gezamenlijke visie op het minimaal nodige organisatieniveau van bedrijven ten aanzien van bedrijfsnoodorganisaties.

7 Index

- Aanvalsplan** 8; 29; 42; 54; 56; 59
alarmering 6; 8; 28; 29; 41; 59
alarmeringssysteem 21; 36; 55
apparatuur 34; 37; 45
arbo 13; 21; 25
audit 14; 15; 17; 47; 51; 59; 61; 63
autoriteiten 13; 44
- Bedrijfsbeleid** 31
bedrijfsbrandweer 5; 20; 26; 27; 35; 37; 49; 57
bedrijfsnoodplan 8; 11; 12; 14; 19; 25; 28; 29; 31; 32; 35; 40; 41; 42; 43; 48; 54; 63
bedrijfstak 23
bedrijfsvoering 5; 6; 9; 10; 20; 40; 42; 54; 59
beheer 17; 32; 36; 61; 62
beleid 8; 14; 19; 20; 24; 31
beleidsverklaring 19; 20
beoordeling 8; 9; 14; 17; 21; 26; 48; 60; 61; 62; 64
bevelling 28; 59
bevoegdheden 24; 27; 30; 55; 57; 60
bevoegdheid 27; 62; 63
BHV 20; 24; 25; 27; 28; 30; 44; 57
brandweer 6; 7; 28; 29; 31; 40; 42; 54; 56
budget 22; 24; 55
- Calamiteit** 6; 9; 10; 12; 20; 21; 29; 32; 33; 34; 36; 37; 40; 43; 45; 46; 54; 56; 59
capaciteit 29
commitment 6
communicatie 6; 9; 18; 23; 31; 43; 61; 62; 63
communicatiemiddelen 36; 37
communicatiekanalen 36
consignatie 35
controle 8; 9; 17; 26; 46; 61; 63
corrigerend 9; 17; 26; 46; 61; 63
crisiscentrum 37, 43
- Derden** 2; 5; 10; 22
directie 8; 9; 14; 17; 19; 26; 27; 48; 60; 61; 62; 64
directiebeoordeling 19; 48; 60; 64
document 2; 19; 27; 54; 59
doel 3; 5; 14; 15; 32
- Effecten** 5; 21; 36; 40
EHBO 38; 57
eis 28; 33; 34
ervaringen 8; 13; 23; 23; 51
evaluatie 6; 9; 11; 17; 29; 38; 45; 48; 54; 59; 62; 64
- Gebruiksvergunning** 24; 50
gemeente 8; 29; 32; 33; 54; 55; 56; 60
geschiktheid 48
gids 29
goedkeuring 19; 32 60
- Handboek** 8; 18; 59
herstel 6; 7; 8; 9; 17; 18; 19; 26; 42; 45; 54; 60; 61; 63
hiërarchie 28
- Instandhouding** 20; 24; 27; 49; 55; 64
instructie 44
inzetbaarheid 9; 17; 35; 42; 43; 46; 60; 61; 63
- Jaarplan** 24; 59
jaarverslag 8; 9; 17; 48; 54; 59; 61; 64
- Loss control** 24
- Maatgevende scenario's** 21; 29; 37; 59
maatregel 6; 9; 11; 12; 13; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 24; 25; 26; 28; 34; 38; 40; 45; 46; 47; 48; 49; 54; 55; 61; 62; 63
managementsysteem 7; 8; 18; 19; 26; 59;
managementteam 19; 27
medewerkers 17; 23; 31; 32; 42; 43; 45; 59; 60; 62
media 32; 42
medische hulpverlening 6; 29; 31; 41; 42
meetapparatuur 35; 37; 63
middelen 9; 17; 19; 20; 32; 33; 34; 35; 36; 37; 39; 40; 43; 46; 46; 60; 61; 63
milieu 13; 19; 20; 21; 55
- Nazorg** 6; 7; 8; 9; 10; 17; 18; 19; 26; 41; 45; 54; 61; 63
noodcommunicatiesysteem 37
noodorganisatie 3; 5; 17; 19; 35; 38; 54; 60
noodplan 5; 17; 19; 26; 29; 35; 40; 41; 54; 59; 63
norm 14
- Oefening** 17; 30; 37; 38; 48; 55; 59; 60; 61; 63
oefenprogramma 9; 17; 37; 38; 59; 61; 63
omliggende bedrijven 38; 44
omwonenden 5; 10; 22; 32; 44
onderhoud 9; 17; 33; 34; 61; 63
ondersteunend 8; 9; 17; 26; 34; 37; 61; 62
ongeval 6; 10; 12; 20; 21; 29; 32; 33; 34; 36; 37; 40; 43; 45; 54; 55; 56; 59
ongevallenbestrijding 28; 29
ontruiming 8; 38; 40; 43; 60

ontruimingsplan 41
 ontruimingssignalering 6; 36
 ontwikkeling 8; 9; 10; 13; 20; 27; 29; 34; 48; 65
 opleiding 30
 opleidingsplan 9; 17; 24; 30; 59; 61; 62
 oproepbaar 36
 opvang 8; 42; 45; 59
 organigram 18; 26; 27; 59
 organisatie 2; 6; 7; 9; 10; 12; 13; 14; 17; 21; 22;
 26; 27; 29; 30; 32; 35; 41; 42; 49; 57; 59; 60; 61;
 62; 63
 overleg 6; 8; 25; 28; 29; 31; 32; 45; 55; 60

Plan van aanpak 7; 8; 9; 17; 19; 20; 21; 24;
 26; 45; 48; 55; 59; 61; 62
 planning 30; 35; 37; 38; 39; 46; 47; 48; 59;
 60; 62; 63; 64
 politie 6; 7; 28; 29; 31; 40
 preparatie 6; 7; 8; 17; 18; 19; 23; 26; 35; 41; 55;
 61; 63
 preventie 6; 7; 18; 19; 26; 57
 pro-actie 6; 7; 19
 procedure 6; 23; 23; 28; 32; 33; 35; 44; 45; 46;
 60
 procesbeheersing 9; 17; 40; 61; 63
 programma 33; 34

Quarantaine 43; 60

Rampbestrijdingsplan 29; 32; 33; 55; 56; 60
 rampenplan 8; 33; 55; 56; 60
 register 24; 30; 32; 34; 44; 60
 registratie 36; 63
 repressie 6; 7; 8; 9; 17; 18; 19; 23; 26; 28; 40;
 41; 55; 61; 63
 risico 5; 10; 11; 12; 49

risicoanalyse 6; 7; 8; 9; 12; 13; 17; 19; 21; 22; 23;
 26; 60; 61
 risico-inventarisatie 11; 60
 risicomangement 24
Sabotage 44
 salvage 42; 45; 54; 55
 samenwerking 5; 6; 7; 9; 17; 28; 29; 30; 38; 41; 55;
 56; 60; 61; 62
 scenario's 8; 21; 26; 29; 37; 38; 40
 slachtoffer 45
 sleutelpersonen 14; 17; 20; 27; 30; 33; 36; 43; 55; 59;
 61
 systeem 7; 8; 9; 13; 14; 15; 17; 18; 19; 20; 21;
 23; 26; 33; 34; 37; 40; 41; 59; 61; 62; 63

Technische maatregel 34
 training 17; 37; 38; 56; 62; 63

Verantwoordelijkheden 9; 23; 24; 27; 30; 32;
 42; 43; 55; 57; 60; 61; 62
 verantwoordelijkheid 6; 9; 17; 26; 27; 28; 61; 62;
 63; 64
 verbeteringen 25
 verbetermaatregelen 38; 45; 47; 48
 verslag 19; 25; 28; 29; 31; 32; 38; 45; 48; 54;
 59; 60
 vertegenwoordiger 27
 vertragsfactor 29
 verzamelplaats 36; 41
 verzekering 24; 59
 voorlichting 31

Werking 9; 12; 14; 17; 18; 26; 31; 40; 41; 48;
 55; 61; 63
 wetgeving 8; 20; 24; 48; 49; 60
 worst case 21

8 Begrippenkader

Aanvalsplan Plan bestemd voor de brandweer met plattegronden waarop aanduidingen van de belangrijkste onderwerpen: wegen en vluchtwegen, blusmiddelen, lokalisatie technische ruimten, toegangswegen, opslagruimten gevaarlijke stoffen, gasflesopslag, et cetera. Zie ook Figuur 8.

Bedrijfsbrandweer Een organisatie binnen een bedrijf of inrichting met het oogmerk het beperken van het brandrisico door repressief op te treden bij brand, ongeval, ongevallen gevaarlijke stoffen, calamiteiten, (technische) hulpverlening en bescherming van het milieu. Een bedrijfsbrandweer kan verplicht zijn op basis van artikel 13 van de Brandweerwet (1985) of dient te voldoen aan de richtlijn van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding.

Bedrijfs hulpverleningsplan (BHV-plan) Plan waarin de BHV-organisatie en de BHV-procedures zijn beschreven in geval van een ongewenste gebeurtenis (van klein tot groot). Dit plan kan opgenomen zijn in het bedrijfsnoodplan. Zie Figuur 8.

Bedrijfsnoodorganisatie (BNO) Het organisatorische gedeelte van een bedrijf dat gericht is op het beheersen van de veiligheidsketen en in actie komt als zich een noodsituatie voordoet. Voor het gemak is in dit document steeds gesproken over bedrijfsnoodorganisatie. Dit kan echter ook gelezen worden als noodorganisatie, aangezien EMERGOS ook gebruikt kan worden door organisaties die niet als bedrijf in economische zin getypeerd kunnen worden.

Bedrijfsnoodplan Zie noodplan.

Beredding Buitengewone maatregelen welke deels al voor, maar veelal ook na de schadestop genomen moeten worden als voortzetting van salvage, om de kans op verdere schade te voorkomen en zo mogelijk al vermindering te brengen in reeds opgelopen schade.

Calamiteit Ongewenste gebeurtenis van grote omvang c.q. ernstige ontwrichting van het (bedrijfs-) proces.

Deelplan Een op zichzelf staand plan voor een bepaald aspect van de bedrijfsnoodorganisatie dat verbonden is met het bedrijfsnoodplan.

Herstel Omvat alle activiteiten die een bedrijf onderneemt om na een ongeval/calamiteit de bedrijfsvoering weer terug te brengen tot een normaal niveau, zoals het opstarten van bedrijfsprocessen, het repareren van faciliteiten, bodem- en watersanering et cetera. In de definitie van veiligheidsketen herstel is de fase nazorg opgenomen.

Jaarverslag Jaarlijks niet verplicht verslag waarin het bedrijf onder meer verslag doet van het resultaat en de voortgang van plannen en activiteiten. Dit kan bijvoorbeeld een arbo- of KAM-jaarverslag zijn.

Koepeldocument Verzamel- en structuurgevend document dat alle relevante documenten van de bedrijfsnoodorganisatie omvat en/of daarnaar verwijst.

Nazorg Alle activiteiten die na beëindiging van ongevalbestrijding door het bedrijf worden uitgevoerd om blijvende gevolgen bij personen te beperken alsmede evaluatie van het optreden van de bedrijfsnoodorganisatie. Denk hierbij aan zaken als traumaopvang, personeelsbegeleiding, juridisch onderzoek en evaluatie.

Noodplan of Bedrijfsnoodplan/handboek Het schriftelijk plan, o.a. wettelijk verplicht voor een groep bedrijven volgens het BRZO, waarin beschreven wordt hoe te handelen bij zware ongevallen en informatie uit te wisselen met de gemeente voor het Rampbestrijdingsplan. In het kader van EMERGOS breder toegepast: een schriftelijk plan waarin staat vermeld wat een bedrijf heeft georganiseerd t.b.v. het optreden van een noodsituatie. Het bedrijfsnoodplan kan dan ook worden gezien als een koepeldocument waarvan deelplannen/procedures en dergelijke deel uitmaken.

Noodsituatie Elke situatie veroorzaakt door ongeval of dreigende situatie, die het optreden van de bedrijfsnoodorganisatie tot gevolg heeft.

Oefening Geplande activiteit gericht op het testen en trainen van de vaardigheden van groepen personen onder nagebootste omstandigheden teneinde de kwaliteit van de bedrijfsnoodorganisatie op een bepaald gewenst niveau te handhaven en de samenwerking te verzekeren.

Ongeval Plotselinge, ongewenste gebeurtenis met schade of letsel tot gevolg.

Ongewenste gebeurtenis Gebeurtenis waarbij ongeval of brand zich voordoet, dan wel een milieu-incident plaatsvindt; c.q. elke gebeurtenis met (potentiële) schade aan mens of milieu.

Plan van aanpak (pva) Een overzicht van voorgenomen eenmalige (verbeter)activiteiten t.b.v. de BNO en de instandhouding daarvan. Een pva dient vast te stellen:

- Wie voor een actiepoint zorg draagt;
- Wanneer resultaat is afgesproken;
- Hoe taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn verdeeld;
- Welk budget beschikbaar is.

Preparatie De voorbereiding door de bedrijfsnoodorganisatie op de vervulling van haar functies tijdens ongevalbestrijding. Een voorbeeld van preparatie is het simuleren van een ongeval in een oefensituatie.

Salvage De eerste te nemen buitengewone maatregelen tijdens of meteen na repressie, om samen met de belangrijkste bereddingsmaatregelen verdere schade te voorkomen en de verdere beredderingswerkzaamheden mogelijk te maken.

Ramp (en zwaar ongeval) Gebeurtenis waardoor een ernstige verstoring van de algemene veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen of grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigd of zijn geschaad, en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende discipline is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.

Rampenplan Het plan, (verplicht) door de burgemeester en de gemeenteraad vastgesteld, hoe een ramp of zwaar ongeval binnen de gemeente zal worden bestreden. Zie Figuur 8.

Rampbestrijdingsplan Het door de burgemeester vastgesteld plan hoe specifieke ongevallen gegeven een specifieke aard of plaats zullen worden bestreden, doorgaans in overleg met het betreffende bedrijf. Zie Figuur 8.

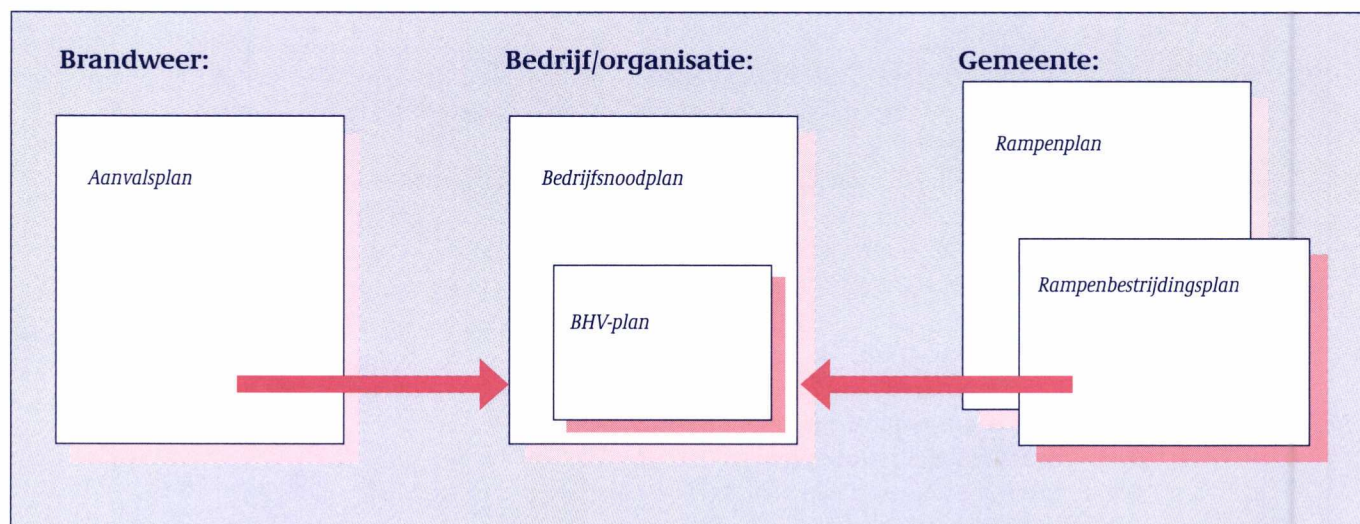
Repressie Alle (uitvoering-)maatregelen en procedures die in het kader van ongevalbestrijding noodzakelijk zijn om de gevolgen van een ongeval te beperken en te bestrijden. Het gaat dus om de daadwerkelijke bestrijding van incidenten, zoals het blussen van een brand.

Restrisico's Risico's door het bedrijf onvoldoende beheerst, maar een zeer kleine kans van optreden hebben, en daardoor aanvaard worden door het bedrijf. Tevens betreft het risico's die samenhangen met het falen van een reeds getroffen veiligheidsmaatregel (bijvoorbeeld het falen van een alarmeringssysteem).

Sleutelpersonen Personen die bij het in werking treden van de bedrijfsnoodorganisatie een essentiële rol vervullen en zonder wie de organisatie niet zal draaien.

Training Trainen is erop gericht de vaardigheden van personen op een bepaald niveau te brengen en de samenwerking te verbeteren.

De verschillende soorten plannen die van toepassing zijn op een ongeval/calamiteit hangen samen zoals in Figuur 8 is weergegeven.

Figuur 8 samenhang enkele belangrijke plannen die van toepassing zijn op een calamiteit

9 Lijst gebruikte afkortingen

AB	Arbobesluit
AW	Arbowet
BBR	Besluit Bedrijfsbrandweer
BHV	Bedrijfshulpverlening
BNO	Bedrijfsnoodorganisatie
BrW	Brandweerwet
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
CPR	Commissie preventie van rampen met gevaarlijke stoffen
EHBO	Eerste hulp bij ongevallen
EMERGOS	Emergency preparedness en response georganiseerd en safe
GHOR	Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
HBHV	Hoofd Bedrijfshulpverlening
HVO	Hulpverleningsorganisatie
ISO	International Organization for Standardization
KIWA	Organisatie voor onderzoek, certificatie en advies
NEN	Nederlands Normalisatie-instituut
NIBRA	Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding
NPR	Nederlandse Praktijkrichtlijn
OGS	Officier Gevaarlijke Stoffen
OHSAS	Occupational Health and Safety Assessment Series
OR	Ondernemingsraad
TNO	Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TVB	Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden
V&G-plan	Veiligheids- en gezondheidsplan
VCA	Veiligheidschecklist aannemers
VR	Veiligheidsrapport
WOR	Wet op de ondernemingsraden

TNO Arbeid

Polaris Avenue 151
Postbus 718
2130 AS Hoofddorp
Contactpersoon: Dhr. J.K.J. van der Vorm

telefoon: 023 544 93 93
telefax: 023 554 93 94
www.arbeid.tno.nl

KIWA Certificatie en Keuringen

Sir W. Churchill-laan 273
Postbus 70
2280 AB Rijswijk
Contactpersoon: Dhr. R.J.M. Guffens

telefoon: 070 414 44 85
telefax: 070 414 45 80
www.kiwa.nl

Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding

Kemperbergerweg 783
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Contactpersoon: Dhr. N. Rosmuller

telefoon: 026 355 24 00
telefax: 026 351 50 51
www.nibra.nl

Bijlage 1

Lijst in instrument genoemde beschrijvingen, documenten, registraties e.d.

Deze lijst bevat documenten die een organisatie moet kunnen verstrekken ten behoeve van de audit van hun bedrijfsnoodorganisatie. In de onderstaande tabel zijn benoemd: het document type, of het document gekoppeld is aan een mustvraag, onder welk nummer het benoemde document in de pilotversie is terug te vinden, en op welke pagina.

Document	Plaats in EMERGOS checklist	Pagina
Bedrijfsnoodplan	2.1.2, 2.1.4, 2.2.1, 3.4.4, 4.1.6, 4.2.4, 4.5.2, 5.1.1, 6.2.2, 6.3.1, 6.3.2, 6.4.1, 9.2.1	19, 19 20, 25, 28, 29, 31, 35, 40, 41, 41, 43, 48
Aanvalsplan	3.1.4, 4.2.4, 6.3.2	21, 29, 42
Afspraken over uitwijkmogelijkheden	7.2.1	45
Auditrapport	8.4.1	47
Auditplanning	8.4.1	47
Beleidsplan of -verklaring	2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.2.1, 2.2.4	19, 19, 19, 20, 20
Beschrijving (veiligheids-) management systeem	1.1.1, 2.1.3, 4.1.2	18, 19, 26
Beschrijving bevelijn	4.1.6	28
Beschrijving beveiligingen (tegen ongewenst gebruik noodvoorzieningen	6.4.4	44
Beschrijving documentatiestructuur	6.4.1	43
Beschrijving informatiesysteem bij noodsituaties	6.4.3	44
Beschrijving inhoud oefening	5.5.1, 5.5.3, 5.5.5, 5.5.6	37, 38, 38, 38
Beschrijving kwalificaties sleutelpersonen BNO	4.3.1	30
Beschrijving maatgevende scenario's	3.1.3	21
Beschrijving systeem communicatiemiddelen	5.4.3	37
Communicatieplan	4.5.5, 6.4.2, 7.1.2	32, 36, 44, 45
Correspondentie OR inzake instemming met BNO	3.4.4	25
Evaluatie (verslag) ongeval/calamiteit	7.3.1, 9.2.2	45, 48
Evaluatie (verslag) oefeningen	5.6.1, 9.2.2	38, 48
Functieomschrijving	2.2.2, 4.1.4, 4.1.5 4.3.1	20, 27, 27, 30
Handboek managementsysteem	1.1.1	18
Inspectieplanning noodvoorzieningen	8.1.1	46
Jaarplan	3.4.2, 3.4.3	24, 25
Jaarverslag	9.1.1, 9.2.2	48, 48
Lijst gevolgen mogelijke ongevallen (worst cases)	3.1.2	21
Maatgevende risico's (beschrijving)	3.1.3	21
Mediaplan	6.3.2	42
Meetprotocol	6.4.1	44
Noodprocedures bedrijfsproces	6.2.4	41
Oefenplanning	3.4.2., 5.5.2, 5.5.3, 5.5.4	24, 37, 38, 38
Oefenprogramma	5.5.1, 5.5.7	37, 38
Onderhoudscontracten	4.7.1	33
Onderhoudsplan	4.7.1, 4.7.2	33, 34
Ontruimingsplan, zie ook procedure ontruiming	6.3.2	41
Ontruimingsplattegronden	4.4.3	31
Opleidingsplan	3.4.2, 4.3.2	24, 30
Organigram bedrijf	1.1.1	18
Organigram (veiligheids-) managementsysteem	4.1.1	26
Organigram bedrijfsnoodorganisatie	4.1.3	27
Planning brandveiligheidsrondgangen	8.1.2	46
Plan van aanpak	2.1.1, 2.1.3, 2.2.1, 2.2.2, 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 4.1.2, 7.3.2, 9.1.1	19, 19, 20, 20, 24, 24, 25, 26, 45, 48
Plan voor beëindiging ongevallen/calamiteiten	6.3.2	42
Plan voor de opvang van slachtoffers, gewonden	6.3.2	42

Document	Plaats in EMERGOS checklist	Pagina
Plan voor eventueel nodige quarantaine of speciale behandeling van medewerkers of slachtoffers voorzieningen	6.3.2	43
Plan voor herstel processen en borgen continuïteit bedrijfsvoering	6.3.2	43
Planning beoordeling BNO door directie	9.2.1	48
Polis verzekering	3.3.3, 4.6.4	24, 33
Procedure behandeling externe klachten	4.5.5	32
Procedure alarmering	6.3.2	41
Procedure debriefing bij noodsituatie ingezette medewerkers	7.1.2	45
Procedures hulpverlening	6.3.2	41
Procedure ontruiming	6.3.2	41
Procedure leiding ongevallen en calamiteitenbestrijding	6.3.2	41
Procedure beredding	6.3.2	42
Procedure/regeling inzetbaarheid leden noodorganisatie	5.1.1, 5.2.1	35, 35
Procedure monitoring ontwikkelingen	3.3.1	23
Procedure ongevalonderzoek	8.2.1	46
Procedure opvang medewerkers	7.1.1	45
Procedure risicoanalyses	3.2.1	23
Procedure goedkeuring, uitgifte, actualisering en verspreiding documenten	4.6.1, 4.6.2, 4.6.3, 4.6.4	32, 32, 33, 33
Productiehandboek	6.2.1	40
Rampbestrijdingsplan gemeente	4.6.4	33
Rampenplan gemeente	4.6.4	33
Register deelname opleidingen	4.3.3, 8.3.1	30, 46
Register gevaarlijke stoffen	6.4.1	44
Register onderhoudsactiviteiten, te keuren middelen	4.7.1, 4.7.2	33, 34
Register procedures	4.6.2	32
Register van toepassing zijnde wetgeving en eisen	3.3.2	24
Register elementen BNO	8.3.1	46
Registratiesysteem afwijkingen bedrijfsproces (ongevallen e.d.)	3.2.1, 8.2.1	23, 46
Registratiesysteem ontruimden, slachtoffers	5.4.1, 6.3.2	36, 42
RI&E-rapport	3.1.4	21
Risicoanalyses	2.1.2, 3.1.1, 3.1.2, 3.1.4, 3.1.5, 4.1.2	19, 21, 21, 21, 22, 26
Risicoscenario	2.2.1, 3.1.6	20, 22
Risico-inventarisatie	3.1.1	21
Samenwerkingsovereenkomst met bedrijven	4.2.1, 4.6.4, 6.3.2	28, 33, 43
V&G plan	4.2.2, 6.2.3	28, 40
Vastlegging, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden	3.4.2, 4.1.3, 4.1.6	24, 27, 28
Veiligheidsrapport	3.1.2	21
Verkeersplan voor noodsituaties	4.8.1	34
Verslag, agenda overleg met bedrijven	4.5.1	31
Verslag, agenda overleg hulpverleningsdiensten	4.2.4, 4.5.2, 4.5.3	29, 31, 32
Verslag, agenda overleg overheid	4.2.3, 4.5.4	29, 32
Verslag directiebeoordeling	2.1.4, 9.2.1, 9.2.2	19, 48, 48
Verslag OR	3.4.4	25
Verslag, agenda werkoverleg waarin BNO is besproken	4.4.1	31
Verslag testen middelen	5.7.1	39
Vergunningen	2.1.2, 3.3.3, 4.6.4	19, 24, 33
Voorlichtingsplan of publicaties	4.4.1, 4.4.2	31, 31
(Werk-) afspraken met aannemers	4.2.2, 4.4.3, 6.2.3	28, 31, 40
(Werk-) afspraken met hulpverleningsdiensten	4.2.4	29
(Werk-) afspraken met naburige bedrijven (BHV-organisatie, oefening, wederkerige hulpverlening)	4.2.1, 5.5.3, 6.3.2	28, 38, 43
Werkvergunningen	4.4.3	31

Bijlage 2 Tabel quick scan bedrijfsnoodorganisatie

Hoofdonderwerp	Onderwerp	Gedocumenteerd	Georganiseerd
1. Algemeen	Bedrijfsnoodorganisatie systematisch georganiseerd		
2. Beleidsvorming	Strategische doelen Beleidsuitgangspunten		
3. Risicoanalyse en plan van aanpak	Inventarisatie en beoordeling risico's Herkenning van nieuwe risico's Bijhouden van ontwikkelingen, wettelijke en andere eisen Plan van aanpak (inclusief verbeterprogramma)		
4. Ondersteunende maatregelen bedrijfsnoodorganisatie	Organisatie en verantwoordelijkheid Samenwerking Opleidingsplan sleutelpersonen in de bedrijfsnoodorganisatie Communicatie intern Communicatie extern Beheer van documenten en gegevens Onderhoud middelen en voorzieningen Voorzieningen		
5. Preparatie	Inrichting repressieve organisatie Inzetbaarheid leden bedrijfsnoodorganisatie Inzetbaarheid middelen en voorzieningen Noodvoorzieningen Oefenprogramma Leren van oefeningen Testen middelen		
6. Repressie	In werking stellen bedrijfsnoodorganisatie (Bedrijfs-) procesbeheersing in noodsituaties Bedrijfsnoodplan Communicatie tijdens ongevallen/calamiteiten		
7. Nazorg en herstel	Nazorg medewerkers Herstel bedrijfsproces Evaluatie optreden bedrijfsnoodorganisatie		
8. Controle en corrigerende maatregelen	Inspecties Ongevallenonderzoek Registraties Audit		
9. Beoordeling door directie	Jaarverslag Beoordeling effectiviteit bedrijfsnoodorganisatie		

Bijlage 3

Tabel samenhang EMERGOS Checklist bedrijfsnoodorganisatie, ISO 9001:2000 en ISO 14001:1996

EMERGOS		ISO 9001		ISO 14001	
Inleiding	1	Inleiding	0	Inleiding	0
		Algemeen	0.1		
		Procesbenadering	0.2		
		Verhouding tot ISO 9004	0.3		
		Integratie met andere managementsystemen	0.4		
Reikwijdte van EMERGOS	2	Onderwerp en toepassingsgebied	1		
		Algemeen	1.1		
		Toepassing	1.2		
Toepassing van EMERGOS	3	Onderwerp en toepassingsgebied	1	Onderwerp en toepassingsgebied	1
EMERGOS checklist	4	Kwaliteitsmanagementsystemen	4	Milieuzorgsysteemeisen	4
Algemeen	1	Algemene eisen	4.1	Algemene eisen	4.1
Beleidsvorming	2	Kwaliteitsbeleid	5.3	Milieubeleid	4.2
Strategische doelen	2.1	Kwaliteitsdoelstellingen Managementcommitment	5.4.1	Doelstelling en taakstellingen	4.3.3
Beleidsuitgangspunten	2.2	Continue verbetering	8.5.1	Milieubeleid Milieu Zorgprogramma ('s) Planning	4.2 4.3.4 4.3
Risico analyse en plan van aanpak	3				
Inventarisatie en beoordeling risico's	3.1	Bepaling van producteisen Beoordeling van producteisen	7.2.1 7.2.2	Milieuaspecten Wettelijke en andere eisen Beheersing van de werkzaamheden	4.3.1 4.3.2 4.4.6
Herkennen van nieuwe risico's	3.2	Klantgerichtheid	5.2	Milieuaspecten Wettelijke en andere eisen	4.3.1 4.3.2
Bijhouden van ontwikkelingen, Wettelijke en andere eisen	3.3	-			
Plan van aanpak	3.4	Planning Planning van het Kwaliteitsmanagementsysteem	5.4 5.4.2	Planning Milieu Zorgprogramma ('s)	4.3 4.3.4
Ondersteunende maatregelen noodorganisatie	4	Directieverantwoordelijkheid	5	Implementatie en uitvoering	4.4
Organisatie en verantwoordelijkheid	4.1	Verantwoordelijkheid, bevoegdheid en communicatie Directievertegenwoordiger Verantwoordelijkheid en bevoegdheid Infrastructuur	5.5 5.5.2 5.5.1	Structuur en verantwoordelijkheid	4.4.1
Samenwerking	4.2	Klantgerichtheid Werkomgeving	5.2 6.4	Communicatie Beheersing van werkzaamheden	4.4.3 4.4.6
Opleidingsplan	4.3	Bekwaamheid, bewustzijn en training	6.2.2	Opleidingen, bewustzijn en vakbekwaamheid	4.4.2
Communicatie intern	4.4	Verantwoordelijkheid, bevoegdheid en communicatie Communicatie	5.5 4.4.3	Interne communicatie	5.5.3
Communicatie extern	4.5	Communicatie met de klant	7.2.3	Communicatie	4.4.3
Beheer van documenten en gegevens	4.6	Documentatie-eisen Algemeen Kwaliteitshandboek Beheersing van documenten	4.2 4.2.1 4.2.2 4.2.3	Documentatie van het milieu zorgsysteem Documentenbeheer	4.4.4 4.4.5

EMERGOS		ISO 9001		ISO 14001	
Onderhoud middelen en voorzieningen	4.7	Management van middelen	6	Structuur en verantwoordelijkheid	4.4.1
		Beschikbaar stellen van middelen	6.1		
Voorzieningen	4.8	Beschikbaar stellen van middelen	6.1	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Preparatie	5			Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Inrichting repressieve organisatie	5.1	Personeel	6.2	Structuur en verantwoordelijkheid	4.4.1
		Infrastructuur	6.3	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Inzetbaarheid leden bedrijfsnoodorganisatie	5.2	Personeel	6.2	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
		Algemeen	6.2.1	Monitoring en metingen	4.5.1
Inzetbaarheid middelen en voorzieningen	5.3	Beschikbaar stellen van middelen	6.1	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
				Monitoring en metingen	4.5.1
Noodvoorzieningen	5.4	Beschikbaar stellen van middelen	6.1	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
		Beheersing van bewakings- en meetapparatuur	7.6		
Oefenprogramma	5.5	Bekwaamheid, bewustzijn en training	6.2.2	Opleidingen, bewustzijn en vakbekwaamheid	4.4.2
				Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Leren van oefeningen	5.6	Bewaking en meting van processen	8.2.3	Monitoring en metingen	4.5.1
				Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.5.2
Testen middelen	5.7	Bewaking en meting van processen	8.2.3	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
				Monitoring en metingen	4.5.1
Repressie	6	Realiseren van het product	7	Implementatie en uitvoering	4.4
				Beheersing van de werkzaamheden	4.4.6
				Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
In werking stellen bedrijfsnoodorganisatie	6.1	Verantwoordelijkheid en bevoegdheid	5.5.1	Structuur en verantwoordelijkheid	4.4.1
				Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
(Bedrijfs-) procesbeheersing in noodsituaties	6.2	Corrigerende maatregelen	8.5.2	Beheersing van de werkzaamheden	4.4.6
		Preventieve maatregelen	8.5.3	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	
Bedrijfsnoodplan	6.3	Kwaliteitshandboek	4.2.2	Documentatie van het milieuzorgsysteem	4.4.4
		Planning van het realiseren van het product	7.1	Beheersing van de werkzaamheden	4.4.6
		Processen in relatie tot de klant	7.2	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Communicatie tijdens ongevallen/ Calamiteiten	6.4	Communicatie met de klant	7.2.3	Communicatie	4.4.3
				Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Nazorg en herstel	7	Corrigerende maatregelen	8.5.2	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Nazorg	7.1	Corrigerende maatregelen	8.5.2	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
Herstel	7.2	Corrigerende maatregelen	8.5.2	Voorbereid zijn en reageren op noodsituaties	4.4.7
		Beheersing van afwijkende producten	8.3	Afwijking en corrigerende en preventieve maatregelen	4.5.2
Evaluatie optreden bedrijfsnoodorganisatie	7.3	Algemeen	8.1	Controle en corrigerende maatregelen	4.5
		Bewaking en meting	8.2	Monitoring en metingen	4.5.1
		Bewaking en meting van processen	8.2.3		
		Bewaking en meting van producten	8.2.4		
		Analyse van gegevens	8.4		
		Klanttevredenheid	8.2.1		
		Meting, analyse en verbetering	8		
Controle en corrigerende maatregelen	8	Meting, analyse en verbetering	8	Controle en corrigerende maatregelen	4.5
Inspecties	8.1	Meting, analyse en verbetering	8	Controle en corrigerende maatregelen	4.5
				Afwijkingen en corrigerende en preventieve	4.5.2
Ongevallenonderzoek	8.2	Corrigerende maatregelen	8.5.2	Afwijkingen en corrigerende en preventieve	4.5.2
		Preventieve maatregelen	8.5.3		
Registraties	8.3	Beheersing van registraties	4.2.4	Registratie	4.5.3
Audit	8.4	Interne audit	8.2.2	Milieuzorgsysteemaudits	4.5.4

EMERGOS		ISO 9001		ISO 14001	
Beoordeling door de directie	9	Directiebeoordeling Algemeen	5.6 5.6.1	Beoordeling door de directie	4.6
Jaarverslag	9.1	Input voor de beoordeling	5.6.2	Beoordeling door de directie	4.6
Beoordeling effectiviteit bedrijfsnood-organisaties	9.2	Input voor de beoordeling Output van de beoordeling Betrokkenheid van de directie	5.6.2 5.6.3 5.1	Milieubeleid Structuur en verantwoordelijkheid Beoordeling door directie	4.2 4.4.1 4.6
Relevante regelgeving	5	Normatieve verwijzing	2	Normatieve verwijzing	2
Begrippenkader	8	Termen en definities	3	Termen en definities	3
Lijst in instrument genoemde beschrijvingen, documenten, registraties	Bijlage 1	Termen en definities	3	Termen en definities	3
		Ontwerp en ontwikkeling	7.3.	Beheersing van de werkzaamheden	4.4.6
		Planning van ontwerp	7.3.1		
		Input voor ontwerp en ontwikkeling	7.3.2		
		Output van ontwerp en ontwikkeling	7.3.3		
		Beoordeling van ontwerp en ontwikkeling	7.3.4		
		Verificatie van ontwerp en ontwikkeling	7.3.5		
		Geldigverklaring van ontwerp en ontwikkeling	7.3.6		
		Beheersing van wijzigingen in ontwerp en ontwikkeling	7.3.7		
		Inkoop			
		Inkoopproces	7.4	Beheersing van de werkzaamheden	4.4.6
		Inkoopgegevens	7.4.1		
		Verificatie van het ingekochte product	7.4.2		
		Productie en het leveren van diensten	7.4.3		
		Beheersing van productie en het leveren van diensten	7.5	Beheersing van de werkzaamheden	4.4.6
		Geldigverklaring van processen voor productie en het leveren van diensten	7.5.1		
		Identificatie en naspeurwerk	7.5.2		
		Eigendom van de klant	7.5.3		
		Instandhouding van het product	7.5.4		
			7.5.5		

Een goede bedrijfsnoodorganisatie kan in geval van calamiteiten en ongevallen veel menselijk leed, bedrijfsschade en maatschappelijke schade voorkomen. EMERGOS® biedt bedrijven en organisaties die te maken hebben met risico's voor zowel eigen werknemers als derden (bijvoorbeeld omwonenden, bezoekers, gasten en reizigers), een uitgebreide checklist waarmee de bedrijfsnoodorganisatie opgezet, geëvalueerd en verbeterd kan worden. De effectiviteit van de bedrijfsnoodorganisatie wordt echter niet alleen bepaald door de kwaliteit van de eigen bedrijfshulpverlening, maar ook door de samenwerking met externe hulpverleningsdiensten zoals brandweer en politie. Daarom wordt in EMERGOS® ruime aandacht geschonken aan de relatie tussen deze partijen.

EMERGOS® kan uw organisatie helpen:

1. Als model en referentiekader voor het opzetten en verbeteren van bedrijfsnoodorganisaties;
2. Als instrument voor het beoordelen van een moment in het ontwikkelproces van een bedrijfsnoodorganisatie, bijvoorbeeld als nulmeting;
3. Als auditchecklist ten behoeve van interne of externe auditors van bedrijven en instellingen;
4. Als auditchecklist voor autoriteiten;
5. Als evaluatie-instrument bij het evalueren van een zich voorgedane noodsituatie (waar ging het fout en waar heeft de organisatie niet aan voldaan?).

TNO Arbeid, Nibra en KIWA hebben EMERGOS® gezamenlijk ontwikkeld als instrument voor de ontwikkeling en beoordeling van bedrijfsnoodorganisaties.

